

MINA MUSIK- OCH MUSIKERMINNEN

hopknåpade av Leif Karlsson
Karlskrona 2009

Omslagssida: Riksorganisationen Sveriges Orkesterföreningars Riksförbunds (SOR) logotype. Organisationen fanns 1928-1999. Foto från SOR:s jubileumsorkester i Stockholms konserthus 1978.

De tidiga åren

Nu vid fyllda 67 bast ska jag försöka dra mig till minnes mina första musikintryck. Det var i alla fall före 7 års ålder om man nu ska ta det från allra första början. I detta tidiga skede växte jag upp med min mamma och morfar och mormor på Saltö, Saltövägen 4B i Karlskrona. Vid något tillfälle köpte morfar ett munspel som jag fick. Jag minns inte om det var som julklapp eller födelsedagspresent. Detta lärde jag mig snart att få fram melodier på. Ganska tidigt fick jag också en liten leksaksxylofon och den tyckte jag också om att hamra på, i alla fall i början. I det stora hyreshuset där jag alltså bodde under mina första år fanns i en grannlägenhet ett par, Hilma och Fredrik Lundkvist. Fredrik var lite klen till sin läggning och hade, som jag minns det, ganska tidigt blivit sjukpensionär efter någon anställning på Örlogsvarvet. Emellertid hade han köpt en radiogrammofon, något som inte var så vanligt vid den tiden. Fredrik var en stillsam och känslig person och hade köpt några skivor delvis med små klassiska s.k. örhängen. Jag vill minnas att Jussi B. bland annat fanns med där att lyssna på. Det gav mig nog en liten kick att få något sådant till livs. I min släkt har veterligt inget intresse för varken musik, konst eller annan kulturell verksamhet funnits.

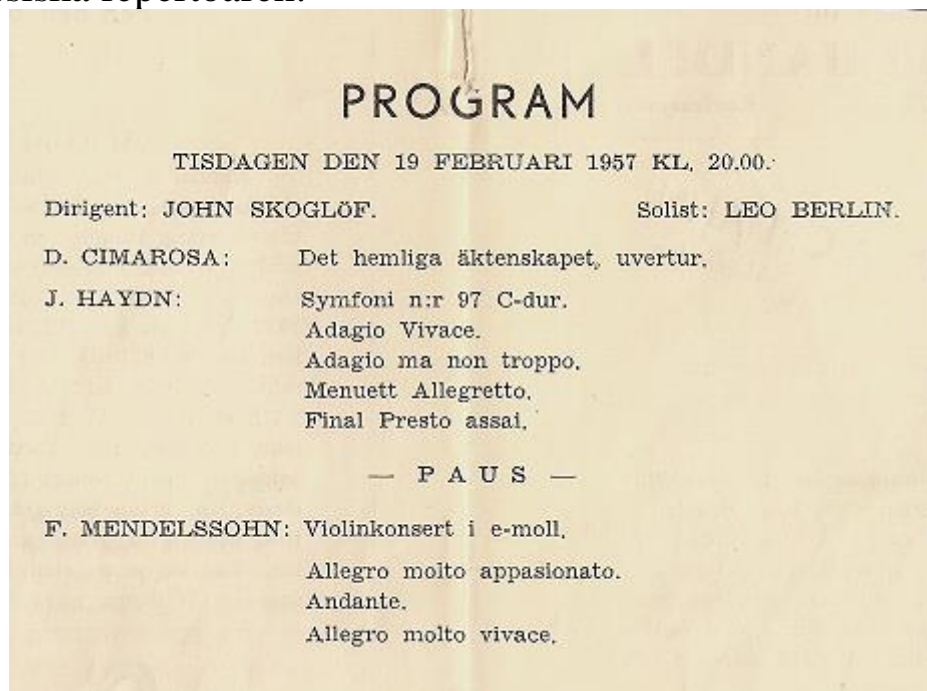
Vid pass 10 års ålder infann sig i min ägo en ukulele. Den är ju ett knäppinstrument ungefär i storlek som en violin.

Min far hade en arbetskamrat som bodde på Strandvägen 13 på Saltö. Av honom köptes för 100 kr. det som blev min första fiol. Ja, det blev ju till att på gehör gnida fram en del kända melodier på detta instrument. På grund av att jag av naturen känner mig mest vänsterhänt lade jag om instrumentets strängar för att bättre passa mig. – På den vägen är det. – Likt den store violinisten Rudolf Kolisch under första hälften av 1900-talet och den sentida Terje Moe Hansen som bl.a. är lärare på Malmö Musikhögskola för jag alltså stråken med vänster hand. Under årens lopp har jag sedan haft flera olika violiner. De har helt byggts om för mitt spel och detta av N. Nilsson violinbyggarfirma i Malmö (Sedan 1987 spelar jag på en Sebastien Vuillaume, byggd ca 1870). Ja, firma N. Nilsson grundad år 1888 har jag genom åren haft goda kontakter med och då främst Bengt Nilsson där. Flera gånger har jag gått in i affären och verkstaden för att bara insupa lite

stråkinstrumentatmosfär och då även blivit bjuden på kaffe med tilltugg. Detta bara som en liten parantes.

En del små violinlektioner fick jag så av en mycket entusiastisk man vid namn Erik Hedin. Han var väl i 60-årsåldern då och till yrket urmakare. Mest var han förtrogen med mandolin men det instrumentet har vissa likheter med violinen även om det är ett knäppinstrument. Jag har Erik Hedin i tacksamt minne.

Emellertid, jag blev 15 år och utan någon uppmaning eller intresse från mina föräldrar dristade jag mig till att gå på en konsert i stadens konserthus. Där framfördes Mendelssohns violinkonsert med den eminente konsertmästaren i Stockholms filharmoniker Leo Berlin. Detta gjorde då ett starkt intryck på mig och mitt musikintresse kom att stiga flera grader. Detta har sedan påverkat min fritid under de decennier som flytt. Under åren har både sång- och instrumentalmusik kommit att fascinera mig, både inom underhållningsgenren och den s.k. klassiska repertoaren.

Ur programblad från mitt första konsertbesök som skedde på Karlskrona konserthusteater 1957.

I min skolgång befann jag mig så kämpande i stadens läroverk. Musikläraren där, Torsten Wall (detta var före musikskolans tid) bedrev en del frivillig orkesterverksamhet. Dels hade han en blåsorkester och dels en liten kammarorkester med även stråkar. Där med-

verkade även jag och då blev det så att en klasskamrat till mig, Leif Carlsson också spelade violin där. Han hade alltså samma namn som jag, dock dessutom med förnamnen Rune Birger (för att skilja oss åt). Vi kom under några år att spela mycket duetter tillsammans.

Torsten Wall
Bild: Amiralitetsförs.

Jag noterar att Torsten Wall kom till Karlskrona 1930. Förutom musiklärare på Högre Allmänna Läroverket var han organist i Kungl. Amiralitetsförsamlingen i staden och engagerade sig även i flera andra musiksammanhang. Han var född i Solberga, Jönköpings län 1902. Det sades att han var en eldsjäl och hans temperament trots smålänning var signerat på betydligt sydligare breddgrader. Det stämmer också väl med mina egna minnen av honom. Han avled hastigt i januari. 1970.

Året 1959 kom en organist till Stadsförsamlingen. Det var Per Staaff. Han var även violinist och kom som sådan att troget medverka i stadens orkesterförening. Han var född i Stockholm 1913 och på håll släkt med gamle statsministern Karl Staaff. Till Karlskrona kom Per närmast från Hallstahammar från en motsvarande organisttjänst. Han gav så lektioner både på piano och violin. Bland violineleverna hamnade även jag. Det blev en noggrann genomgång inför honom av etydsamlingar med allt stegrande svårighetsgrad.

Per Staaff var en lite originell man. Han hade i sin bostad på Hantverkaregatan 27 två stycken flyglar för att han bekvämt skulle kunna undervisa. Emellanåt kunde det undslippa honom ”*eken-slang*” trots att han i övrigt hade en vårdad och seriös framtoning. Jag är säker på att det var medvetet från hans sida att framkalla en viss humoristisk effekt. Vidare kunde man se honom i ur och skur på cykel till

någon förrättning. Han var även en lärd man med kunskaper i klassiska språk. Som pedagog var han kanske inte så mångsidig men till och med på förmiddagen en *julafton* fick jag lektion av honom. När händer något sådant i musikskolor nu för tiden?. Mot slutet av sin levnad beklagade han att han inte kommit på att assistera lite med pianoackompanjemang när han gav violinlektioner. Per spelade violin i Orkesterföreningen 1959-1971. Från att därefter några år varit halvt sjukledig från organisttjänsten gick han i pension i dec. 1976. Han avled i februari 1982 vid en ålder av 69 år. – Något som jag tänkt på senare; Per Staaff sade aldrig ett ont ord om någon människa, en livsfilosofi som man sällan påträffar.

Efter att studerat två, tre år för Per Staaf började jag på hösten 1962 att medverka i Karlskrona Orkesterförening om vilket jag återkommer i ett senare kapitel.

Den kommunala musikskolan hade varit i gång ett par år då jag dristade mig till att få bli med där och då som en av de äldre eleverna. Från hösten 1964 hamnade jag där och kom att medverka i kammarorkester som musikskolans ledare John Borrum ledde. Enskilda violinlektioner fick jag av den där då anställde violinläraren Rolf Westerlund. Med honom fick jag även tillfälle att spela kammarmusik utanför den egentliga musikskoleverksamheten. På så sätt kom vi att bli goda vänner. Ja, det var en verklig grogrund för blivande yrkesmusiker på Karlskrona musikskola under de där åren. När tiden sedan förflutet kan man dock konstatera att så många fritidsmusiker i stadens orkesterförening genererade musikskolan inte, i alla fall inte på något stadigvarande sätt. John Borrum var en förnämlig violinist och pedagog. Av någon anledning hade John svårt att bli vän med de medelålders och äldre fritidsmusiker som fanns i staden. I flera fall levde de för musiken och hade sitt yrke mera för att kunna försörja sig. Där fanns emellertid musiklejare som vid sidan av sin tjänstgöring musciserade med de äldre fritidsmusikerna i staden (Ernst Ottosson, Rolf Westerlund, Jan Erik Forslund t.ex. där alla var lärare med violin som huvudinstrument). Det får man ju berömma dem för och det gav förstås en del nya impulser för de som spelade på sin fritid. Eftersom skolan är kommunal kan det ju synas naturligt att den skall vara till gagn för alla musikintresserade kommuninnevånare och inte bara för barnen – För övrigt låter sig många unga skolbarn övertalas att börja i musikskolan även om inget intresse kan skönjas.

Musiklärarna Adolf Schmidt och Ernst Ottosson var verksamma under musikskolans första tid och deras bakgrund vill jag lite närmare belysa.

Adolf Schmidt var en musikaliskt mångsidig man. Hans huvudinstrument var cello men han spelade även piano, dirigerade och emellanåt gav han även lektioner i harmonilära. Hans ibland lite bryska sätt kunde ha sina problem innan hans kollegor vant sig vid honom men han var egentligen en sympatisk person. Före kriget var han musikledare i Frankfurt. Han nämnde vid en intervju att "det är musiken som räddade mitt liv". Under andra världskriget blev han nämligen rysk krigsfånge. Musiken inte bara räddade livet på honom utan gav honom en position som kulturchef vid fånglägren i Ryssland. Han hade trevliga minnen från sin tid som krigsfånge, - han dirigerade bl. a. Leningrads symfoniorkester. Adolf berättade att han haft en bror som var ännu mer musikbegåvad än han själv. Denne brodern omkom som så många andra i 2:a världskriget.

Ernst Ottosson, född 1920 hade åtskilliga år bakom sig som militärmusiker. Under hans tidiga år tillhörde han Kustartilleriets musikkår (KA2). När denna lades ned 1957 kom han till Flottans musikkår. Sedan sadlade han om och blev musiklärare på den nybildade musikskolan i Karlskrona. Hans militära instrument hade varit trumpet men till och från hade han redan spelat violin, speciellt i olika dansband. Som vi förstår var det helst underhållningsmusik som låg hans hjärta närmast. Även han hade ett hett temperament när det begav sig. Det var ju så med Ernst O. att han absolut ville vara ledare, även då det egentligen inte för stunden var påkallat. I annat fall var han inte så intresserad att medverka. Han blev väl inte så särskilt trogen violinist i Orkesterföreningen heller, bl. a. av denna orsak. Han avled 1985.

John Borrum hade, som det sades, ett förflutet som järnvägstjänsteman men sedan arbetat hårt med violin. När han utbildade sig, bl. a. på Folkliga musikskolan i Ingesund blev han uppmärksammad som en duktig och hängiven musiker och pedagog. Sen blev han alltså ledare för kommunala musikskolan i Karlskrona som startade 1962. Under denna allra första tid undervisade flera av flottans musikkårs musiker där också några timmar per vecka på olika blåsinstrument. Tyvärr kom John inte att bli vän med så många musikverksamma personer i staden och han slutade som konsertmästare efter bara några år i Orkesterföreningen. Som pedagog fick han emellertid

ett gott resultat på grund av sitt hängivna arbete med flera musikskolelever. Johns fru Anna-Stina var enligt mångas utsago en skicklig sångpedagog. Märkligt nog kunde jag aldrig notera om hon framträdde som sångsolist i något sammanhang ens i lite yngre dagar då makarna kom till staden.

Som vi kan se hade dessa män en ganska skiftande bakgrund och det blev emellanåt så också att de hade, som man säger, svårt att dra jämnt. – Nog om detta.

Bland de aktiviteter som uppstod under den tid jag var med i musikskolan vill jag nämna en frankrikeresa med kammarorkestern som genomfördes sommaren 1966. Våra värdar i staden Bourges som vi gästade tillhörde en konstnärsförening minns jag. Där blev vi guidade i staden där vi också konserterade. Bland annat blev det också besök i Paris. Det slumpade sig då så att vi var några deltagare som blev visade runt av den världsvane Adolf Schmidt och på så sätt hamnade vi på en konsert med den store stjärnviolinisten Isaac Stern. Han var då solist i två violinkonserter. - Oförlömligt.

Konsertbiljetten från Parisbesöket 1966

Här var kammarorkestern med sina franska värdar på tillfälligt besök i Vichy. Nederst, 2:a och 3:a från höger John och Anna-Stina Borrum

Musikskolans elever stortrivs i Frankrike

Från de elever i kommunala musikskolan, som vistas i Frankrike, har BLT:s redaktion fått ännu ett brev. Ett strålande mottagande har musikkåren fått överallt där den framträtt. Utflykter har de också hunnit med, och mycket intressant har musikkårens medlemmar sett.

Så här berättas det i senaste brevet:

— Tisdagen den 21/6 hade ordnats utflykt till Vichy. Vägen dit är en 15 mil. Vid ankomsten till Vichy gav vi konsert i en paviljong i stadsparken. Omedelbart efter konserten mottogs vi i rådhuset av Le Maire och skålade i champagne. Le Maire talade, och d:r Ahnlund replikerade. Därefter lunchade vi och gjorde en rundtur till varma källor i stadens utkant.

Klinton, kontorsbiträdet Maja Sandberg, distributionsingenjör Håkan Malmrot, affärsverksstyrelsens vice ordf. Sven Persson och kanslibiträdet Rut Olsson.

Onsdagen 22/6. Ägnades åt rundturer i Bourges med närmare studium av katedralen och andra fina byggnader. Då vi hade ett ansträngande program dagen efter gick vi tidigt till vila.

Torsdagen den 23/6. Akte vi till Saint Armand, c:a 4 mil från Bourges redan kl. 7,30 på morgonen. Rundturer i ett par förnämliga slott från 1100-talet. På aftonen gjorde vi en gemensam konsert i "Hotell de Ville" med stadens Saint Armands blåsorkester, som bl. a. spelade Grieg till vår ära.

Vårt program omfattade: Ouvertyr av Roman, Concerto grosso av Händel, Sjöngs romanser av Debussy och Rangström (Gudrun Einarsson), Holbergssviten av Grieg, Svite av Charpentier, Concerto av Liedholm.

Efter konserten hade ordnats mottagning för oss i "Hotell de Ville". Borden var dekorerade med blommor och i fonden ett stort kort likaledes av gula och blå blommor. Borgmästaren talade och

sade bl. a. att den svenska orkestern hade gjort en fantastisk prestation och börjat i medeltid och slutat i nutid. Han hade varit i Sverige och kände Sverige väl. Han visste att Sverige hade många sjöar o. s. v., och nu visste han också att svenskarna kunde presentera fantastisk musik. Talet replikerades av Borrum. Till alla orkestermedlemmarna utdelades en flaska likör. Kl. 12 på natten åkte vi tillbaka till Bourges.

Recensionerna av konserten skall komma i pressen i morgon. Fredagen ägnas helt åt vila.

Under 1967 företog vi även en resa till Stockholm med kammarorkestern och hade ett utbyte där med musikskolan i Västerhaninge.

Musikläger

Från år 1964 har jag varje år varit på musikkurser. Mest har det varit i symfoniorkester men även ett flertal gånger med ren kamarmusik på dagordningen. Under värnpliktstiden 1963-1964 som delvis förflöt strax utanför Stockholm (Hägernäs) för jag som en "skottspole" in till staden där och gick på konserter där de stora solisterna framträdde. Därefter nyligen hemkommen efter att ha muckat siktade jag in mig på Nordiska Ungdomsorkestern som varje sommar har kursverksamhet. På den tiden hade man stor orkester på 4 veckor i Lund och kammarorkester på 2 veckor i Trelleborg. Det var den senare jag anmälde mig till och kom med i. Övningarna var förlagda till församlingshemmet, Valldamsgatan 5 i närheten av kyrkan. Huvudinstruktör och dirigent var den förnämlige cellisten Guido Vecchi. Han var då 54 år men även senare under många somrar och på olika kurser kom jag som deltagare att inspireras av hans cellospel. – Även

när han var i 78-årsåldern spelade jag med honom i Dvoraks cellokonsert. Guido var född 1910 och avled 1997. Hans fina Matteo Goffrillercello blev såld till utlandet. Den därvid erhållna penningssumman efter försäljningen skall användas till stipendier åt musikstuderande. Elegans och nobless utmärkte Guidos spel. Han var född i Italien men kom redan som liten pojke till Sverige. Ingen cellorepertoar var honom främmande. - Sålunda berättade han att han för länge sedan spelade restaurangmusik på stadshotellet i Landskrona. En kypare kom fram till musikerna och sade att gäster önskade ”Viim stack i tråmman”, en egendomlig begäran. Ännu en gång kom kyparen med begäran om samma stycke. Ja, man bad så att gästerna skulle skriva ned på ett papper vilket musikstycke de önskade. – Nu kom det så, och man läste vad det stod, nämligen:

”Wien, du Stadt meiner Träume”.

Jag minns, kan jag tillägga, att vid ett tillfälle på ett samkväm kunde Guido slå sig ned vid pianot och trakterade detta som en god amatör.

Detta var alltså det första musikläger jag var med på och året var alltså 1964. Bland deltagarna där kan nämnas Christer Thorvaldsson. Han och jag bodde tillsammans under kursen i ett litet enkelt inrett uthus på en gård i Trelleborg. Vi hade där en ganska gemytlig samvaro. Han var från Arvika och hade just studerat på Ingesund. Nu har Christer under många år varit 1:e konsertmästare i Göteborgs-symfonikerna. En annan deltagare där var cellisten Hege Waldeland. Hon var senare solist i Karlskrona med Dvorakkonserten för en del år sedan. En ung dam med namnet Lisbeth Bertilsson var också elev där. Hon fastnade för Vecchi (då 54år) på kursen och är sedan känd under namnet Lisbeth Vecchi och har gjort många soloframträdanden med sin violin. Anders Kimby var en annan elev där också. Han har nu tillhört 1:a violinerna i Stockholmsfilharmonikerna i många år. Ja, det var en lärorik sommar 1964. – På den tiden fanns något som hette Musikfrämjandet. De hade gett ut en broschyr som vägledning för musikanter som ville åka och förkovra sig. Det var den som tipsade mig om detta mitt första musikläger. Omorganisationer på 1960-talet gjorde att Musikfrämjandet försvann (vad nu det skulle vara bra för). För närvarande görs inte längre någon samlad katalog över sommar-musikkurser heller utan man får söka sig fram bäst man kan för att hitta något passande (på folkhögskolor eller andra platser).

Cellisten Guido Vecchi (till vänster) utanför försam-
lingshemmet där vi både övade och hade konsert.
Bild: Leif Karlsson

Violinisten Christer Thorvaldsson, här vid buss då vi var på väg till en konsert. På hösten började han på Edsberg.
Bild: Leif Karlsson

Under de två veckorna gjorde vi flera konserter. En på ett sjukhus i Trelleborg, en på Svaneholms slott, en i Skanörs kyrka och en i församlingshemmet där vi brukade repetera.

En resa gjordes även för rent nöjes skull till Köpenhamn. Där avhördes en konsert med Tivoli konsertsalsorkester. Ett av de stycken de spelade var Tjajkovskijs Italienska capriccio. Det var en skön upplevelse och det är ju lättlyssnat. Det återkallar minnet från det tillfället varje gång jag hör verket och det spelas relativt ofta.

Jag noterar ur mina gamla papper att kursavgiften var 190 kr. inkluderande kost och logi. Det var andra tider det. Något motsvarande idag enligt gängse priser bör vara omkring 7000 kr. Man får betänka att det var en kurs på 2 veckor.

Nordiska Ungdomsorkestern
1964

KAMMARORKESTERN

Dirigent: Guido Vecchi

Skanörs kyrka måndagen den 20 juli kl. 19.30

Program

Biago Marini:
(1597—1665)

"La Gardana"

A. Vivaldi:
(1678—1741)

Violinkonsert op. 8:1, "La Primavera" (Våren)

Allegro — Largo — Allegro
Solist: Lisbeth Bertilsson

C. Ph. E. Bach:
(1714—1788)

Sinfonia C-dur

Allegro assai — Andante — Allegro

Hilding Rosenberg:
(1892—)

"Ett litet stycke" för violoncell och stråkar

Solist: Hege Waldeland

J. S. Bach:
(1685—1750)

Largo ma non troppo ur konsert d-moll, för två violiner

Solister: Tor Thorvaldsson och Anders Kimby

Dag Wirén:
(1905—)

"Serenad" op. 11

Preludium — Andante espressivo — Scherzo: Allegro vivace — Marcia

TA-arrangemang

Nordiska Ungdomsorkestern
1964

KAMMARORKESTERN

Dirigent: Guido Vecchi

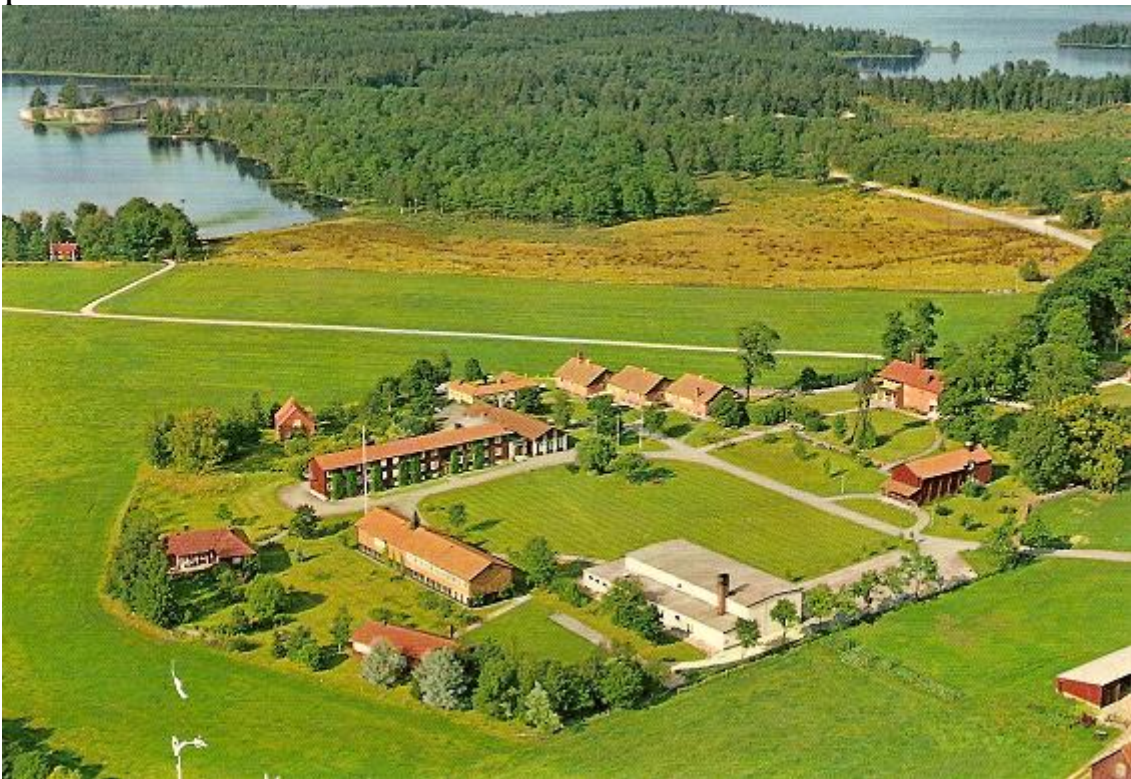
Program

E. Grieg:
(1843—1907)	Ur Holberg-sviten
Preludium — Saraband — Gavott
A. Vivaldi:
(1678—1741)	Violinkonsert op. 8:1, "La Primavera" (Våren)
Allegro — Largo — Allegro
Solist: Lisbeth Bertilsson
C. Ph. E. Bach:
(1714—1788)	Sinfonia C-dur
Allegro assai — Andante — Allegro
J. S. Bach:
(1685—1750)	Largo ma non troppo ur konsert d-moll, för två violiner
Solister: Tor Thorvaldsson och Anders Kimby
Dan Artin:
(1943—)	Intermezzo för sju stråkar
(tillägnat Kammarorkestern, Trelleborg)
Hilding Rosenberg:
(1892—)	"Ett litet stycke" för violoncell och stråkar
Solist: Hege Waldeland
Dag Wirén:
(1905—)	"Serenad" op. 11
Preludium — Andante espressivo — Scherzo: Allegro vivace — Marcia

TA-arrangemang

En annan musikkurs jag deltog i var på S:t Sigfrids folkhögskola sommaren 1968. Kursledaren var musikdir. Janis Ozolins, Växjö. I violinspel undervisade konsertmästaren i Göteborgs symfoniorkester Kenneth Freiholtz och i instrumental improvisation instruerade tonsättaren Sven Eric Johansson. Kenneth F. då i 60-årsåldern var konsertmästare i Göteborg under 1950- och 1960-talet. Det var den tid då onsdagskonserter gick direktsänt i radio, varannan vecka med Stockholms filharmoniker och varannan vecka med Göteborgs symfoniorkester i ädel tävlan. Kenneth Freiholtz var en sympatisk person och han kunde på ett diplomatiskt sätt ta sig an även elever som inte var så skickliga. Jag imponerades bl. a. av den mäktiga ton han fick i sitt instrument, en Ruggieri- violin, Cremona från slutet av 1600-talet. – Så var det då Sven Erik Johansson. På kursen komponerade han en ”pastoral” som bestod av flageoletter och glissandi för att härma naturen med sina ljud och fågelkvitter. Sven Erik var då i 50-årsåldern men redan hade han lagt sig till med den Salvador Dahli-mustasch som var så typisk för honom.

S:t Sigfrids folkhögskola

Nog var det intressant under en paus i gröngräset att höra vilka fantastiska visioner han hade i musikväg. Han ville göra ett stort dramatiskt verk där både tutande båtar, bilar och dånande flygplan skulle medverka. Detta musikaliska drama skulle då dirigeras av en person på

marken med "walkie-talkie" som man sa på den tiden. Han var en liten spenslig man men hade stora visioner. Dock finns han även representerad med lite mer traditionella kompositioner. En hel del om Sven Erik Johansson finns att läsa i musiklexikon.

Violinläraren vid sommarkursen, konsertmästare Kenneth Freiholtz, diskuterar utförandep Praxis med sommareleven Rut-Marie Salomonsson, Alvesta. Bild från Växjöbladet 1 aug. 1968

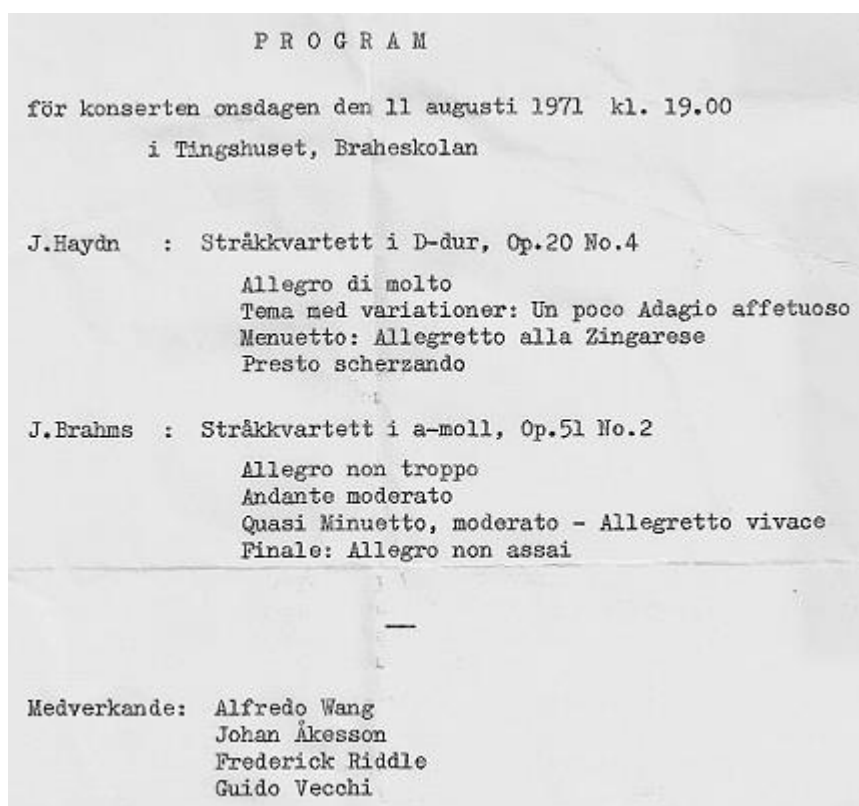
Ja, dessa musikläger har blivit så många nu att det är svårt att direkt kunna minnas dem alla. Endast vid ett par tre tillfällen har det slumpat sig så att jag där träffat på någon deltagare från min hembygd. En mycket summarisk uppräkninɡ vill jag göra, inte minst för mig själv för att kunna överblicka det hela:

Nordiska Ungdomsorkestern, kammarork. Trelleborg 1964
 Fristads folkhögskola 1967, 1969, 1970
 Färgelanda folkhögskola 1968
 S:t Sigfrids folkhögskola, Växjö 1968
 Grännaskolan, kammarmusik 1970
 Visingsö folkhögskola-Braheskolan, kammarmusik 1971
 Lysekil, Göteborgs ungdomssymf. ork. 1971
 Grebbestad, Göteborgs ungdomssymf. ork. 1972
 Wendelsberg, Göteborgs ungdomssymf. ork. 1973
 Mellansel, folkhögskolan 1974
 Asa skogsvårdsgård, stråkkurs 1975
 Wendelsberg, Göteborgs ungdomssymf. ork. 1975
 Helsjöns folkhögskola, Göteborgs ungdomssymf. ork. 1976
 Marieborgs folkhögskola, Norrköping, SOR, 1976, 1978, 1979, 1980
 Lillehammer, högfjällshotell, symf.ork. januari 1982
 Sundbyholm, Eskilstuna SOR 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987
 Sjöviks folkhögskola, Avesta 1988
 Bollnäs folkhögskola, SOR 1989
 Bäckedals folkhögskola, Sveɡ 1990
 Ljungskile folkhögskola, kammarmusik 1982
 Fredriksberg, kursgård, Dalarna, symf.ork. 1993
 Rättvik, Stiftsgården 1994
 Geijerskolan, Ransäter 1995, 1996
 Köpingsvik, Öland, symf.ork. 1997
 Geijerskolan, Ransäter 1998
 Kungälv, folkhögsk. kammarmusik 2000
 Lunnevals folkhögskola 2001
 Kapellsbergs folkhögskola, Härnösand 2002
 Ljungskile folkhögskola, kammarmusik 2004
 Varberg, gymnasieskola, kammarmusik 2005, 2006

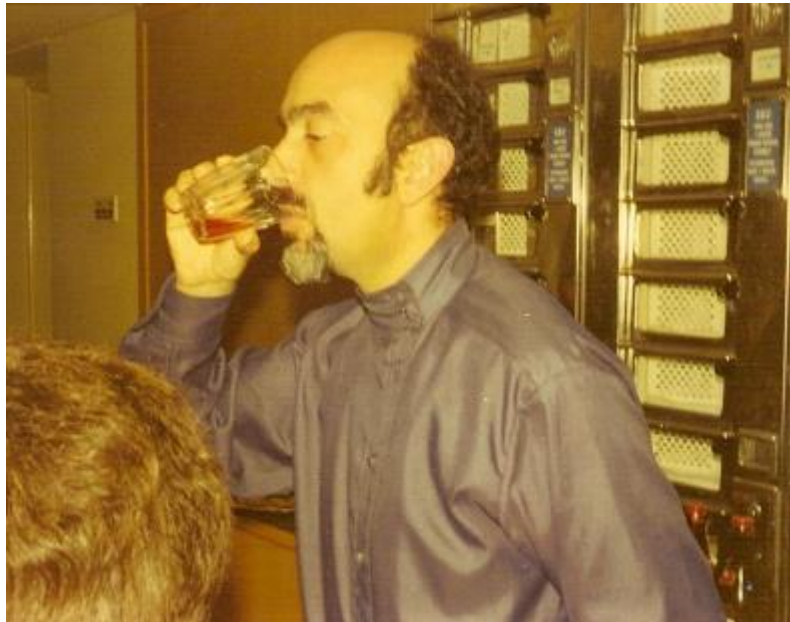
Det är möjligt att något läger är glömt i förteckningen.

I allmänhet är det ju så att musiker gärna vill spela kammarmusik och inom det området var somrarna i Gränna 1970 och Visingsö 1971 väldigt givande. Då var en stråkkvartett lärare på plats, nämligen Alfredo Wang, Johan Åkesson, Frederick Riddle och Guido Vecchi. Alfredo Wang hade tidigare turnerat i Europa men var liksom Riddle engelsman. Den internationellt mest kände av dem var utan tvekan violaspelaren Riddle. Han hade t. ex. varit stämledare i Royal Philharmonia Orchestra under dirigenten Sir Thomas Beecham. Vidare var han lärare på Royal College of Music i London. När han avled för några år sedan upprättades ett litet museum för att hedra hans gärning. Det var emellertid Johan Åkesson som instruerade mig och mina medspelare sommaren 1970 och Alfredo Wang sommaren 1971. På uppspelning spelade jag vid det tillfället 1:a fiolen i Schuberts a-mollkvartett. Två av mina medmusikanter där blev senare yrkesmusiker; Cecilia Wåhlberg, violin och Anders Moberg, violoncell.

Stråkkvartetten lärare gjorde även en egen konsert på lägret av vilken vi ser programmet här:

– Jag tänker ibland att det är synd att jag inte fotograferade lite mera från mina alla musikläger. Lite smått och gott har det emellertid blivit i mina album med deltagarförteckningar, konsertprogram m. m.

Alfredo Wang i ett obevakat ögonblick under en fikapaus. Bild: Leif Karlsson

Ganska tidigt kom jag också med där rektorn på Fristads folkhögskola Ragnar Bengtsson var kursledare. Han gick i pension från rektorstjänsten under den tiden. Självt har jag honom i tacksamt minne, särskilt på grund av den positiva stämning som rådde på kurserna. Många deltagare återkom år från år, de flesta från Västsverige. Åren 1967, 1969 och 1970 var lägret förlagt till Fristads och 1968 till Färjelanda folkhögskola. Det var väldigt blandat samspel som där gick av stapeln. Där kom den kände Sven Berger från Uppsala med sina alla blåsinstrument. Förutom tvärflöjt som han hanterade skickligt hade han med sig krumhorn, rankett m. fl. Han har ju nu under många år varit ledare för Joculariores Upsaliensis där det framförts mycket renässansmusik. Som ledare för stråkarna var Georg Thönners. Han blev senare anställd i Örebro kammarorkester som violaspelare. Ragnar Bengtsson som hanterade tvärflöjt till husbehov var också med och vi spelade då delar ur Mozarts flöjtkvartetter.

Jag vill även nämna något om den nedan avbildade Hans Unmark. Han tillhör de personer och goda vänner som jag träffat många somrar på musikläger. Civilingenjör och lärare på hållfasthet har han varit. Som musikanter har han sysslat med litet av varje. På senare år har han på kurser mest trakterat altviolin. Sen en längre tid är han pensionär men äger en del jordegendomar från sina föräldrar. En pratsam och sympatisk kille som berikat många musikläger. Här nedan två bilder från Färgelanda 1968.

Ovanliga instrument trakterar här fr. v. Hans Unmark, Norra Unnaryd, på clarin. Sven Berger, Orsa på rankett. Sven Lindahl, Stockholm på altzinka.

Georg Thönners, instruktör och konsertmästare på lägret 1968. Bild: Leif Karlsson

År 1968 var Färgelanda folkhögskola nyrenoverad med utmärkta lokaler.

Flera somrar medverkade jag i Göteborgs ungdomssymfoniorkester vilket gjorde att jag där betraktades som en som det sades "associerad medlem". Finn Rosengren, då dirigent för Stora Teatern i Göteborg, senare vid Göteborgsoperan var ledare för det hela. Han spelade faktiskt en del fiol på den tiden. Annars var han slagverkare och spelade även lite piano till husbehov. Nu, sedan många år en förnämlig dirigent. Det blev 5 sommarläger för min del i det sammanhanget förlagda på olika ställen på västkusten. Under två av somrarna då som var förlagda till Lysekil 1971 och Grebbestad 1972 var även dirigenten Lennart Nerbe med. Värt att nämna är då att han hade ett förflutet som klarinettist i Flottans musikkår i Karlskrona på 1940-talet. Kolleger där mindes honom med smeknamnet "Stuffen". Ja, lite originell var han väl. Det sades att han kunde gå på en trottoar då och i andanom dirigera något musikverk. Numera går folk omkring på gatorna mest och viftar med mobiltelefoner. Under sin karlskronatid hann han också med att grunda det som kom att benämnas "Sonneys orkester", ett dansband som under flera årtionden var mycket känt i Karlskrona.

Jag vet ju att Lennart Nerbe var mycket hängiven både underhållningsmusik och s. k. klassisk musik. I varje fall under sina se-

nare år var han fascinerad av astrologi – något som vissa personer kunde se med en viss skepsis på. – I anknytning till detta förklarade han mig för att vara ett snällt lejon. Under åren kring 1970 dirigerade Nerbe både Stockholms och Göteborgs filharmoniker. Nu blev han inte så gammal. Han var född 1917 och avled 1981. Hans senare år hade då förmörkats av cancersjukdom. Jag minns honom som om det var i går och som en inspirerande dirigent ständigt sökande efter musikens innersta väsen i sina tolkningar. Detta gjorde i viss mån att repetitionerna ibland utvecklades till ett sökande vilket yrkesmusiker inte är så glada för. De vill ha en dirigent som utan omsvep levererar sin färdiga uppfattning.

Lennart Nerbe, sommaren 1971. Bild: Leif Karlsson

Musiklägret 1972 gick också av stapeln under Lennart Nerbes dirigentskap. Här nedan lite dokumentation om detta:

Violasten Gerda Carlsson
bland Bohusläns klippor.

Delar av orkestern 1972. Bild: Leif Karlsson

KONSERT	
MED	
GÖTEBORGS UNGDOMSSYMFONIORKESTER under ledning av	
<u>LENNART MERBE</u>	
1. W. A. MOZART	Ouvertyr till enlevering ur Seraljen
2. F. MENDELSON	Violinkonsert i E-minor, 1:a satsen, SOLIST: Per Näsborn.
3. KURT ATTERBERG	De Fåvitska Jungfrurna
- PAUS -	
4. J. SVENDSEN	Romans för violin och orkester i G-dur SOLIST: Sten Niclasson
5. F. SCHUBERT	Symfoni nr 3 i D-dur
Tisdagen den 27 juni kl. 19.30	
i	
LYSEKILS SOCIETETSSALONG. VÄLKOMMEN	

Konsertprogram, likaledes från sommaren 1972.

Folkhögskolan i Mellansel var platsen för kammarorkester sommaren 1974. Lärare där var professor Otto Kyndel. Även vokalister och blåsare fanns där emellertid med sina lärare sopranen Solwig Grippe och valthornisten från Stockholmsfilharmonikerna Wilhelm Lanzky-Otto. Ja, jag minns att vi framförde bl. a. delar av Tjajkovskijs stråkserenad. I orkestern satt Kyndel själv som konsertmästare, då 74 år. Han ledde det hela med stor humor och skärpa. Under en repetition skramlade det plötsligt till bakom honom på andra pulten – det var en violinist som råkade tappa axelstödet som föll i golvet. Kyndel fann sig hastigt av situationen, vände sig illmarigt om med en låtsad förvånad min och utbrast ” Va nu då ! tappade du löständerna”.

Som väl de flesta vet var ju Otto Kyndel (1904-1983) under många år primarie i sin egen stråkkvartett. Den hade högt anseende även internationellt. Han var professor på Musikhögskolan i Stockholm och där enligt många utsago väldigt omtyckt av eleverna.

Solwig Grippe och Otto Kyndel

Bild: Leif Karlsson

Något som man kan inordna i övriga musikläger, även om det bara varade i tre dagar var ett evenemang i maj 1978. Det gick av stapeln i Stockholm. Det var SOR (Sveriges Orkesterföreningars Rikförbund) som firade sitt 50-årsjubileum. En orkester på ca 100 pers. samlades ihop från olika delar av landet. Efter ett noggrant repetitionsarbete under dirigenten vid det Kongelige i Köpenhamn Poul Jørgensen avslutades det hela med stor konsert i Stockholms konserthus. Från Karlskrona fanns förutom undertecknad oboisten Alf Sigurdsson med.

Ordf. då i SOR under många år var Ejnar Persson. Det var han som planerade och "höll i trådarna" som man säger på jubileet. Under åtskilliga av SOR:s sommarkurser var han också kursledare. Jag minns honom också som en god vän. Han var Organist i Högalidkyrkan i Stockholm; Kommunal musikledare i Sollentuna m. m.

Ejnar Persson, ordf. i SOR

Bild: Jubileumsskrift 1978

Konsertprogrammet bestod av: Arne Mellnäs' capriccio, Edvard Griegs pianokonsert (Greta Eriksson, solist) och Johannes Brahms första symfoni. I orkestern fanns ett flertal deltagare och goda vänner som jag träffat tidigare på musikläger.

Efter genrepet blev det mat i Strands festvåning. Där levererades så också flera tal till konsertens och SOR:s ära.

Konserten gick av stapeln kl. 19.30 i Stockholms konserthus den 6/5 1978.

SOR, 50 år. Jubileumsorkester i Stockholms konserthus 1978

Bredvid konsertmästaren Hans Lundin, Huskvarna sitter min gode vän under 10 årliga musikläger Claes Olofsson. Han var under många år konsertmästare i Skellefteå Orkesterförening, elektriker till yrket. Poul Jörgensen, en vänlig man dirigerar med stor auktoritet. Pianisten Greta Eriksson skymtar i vänstra kanten.

Jag konstaterar att år 1978 fanns det 80 st. orkestrar som var anslutna till riksorganisationen SOR som hade grundats år 1928. År 1999 gjordes omorganisering med sammanläggningar så att det nya namnet blev Sveriges OrkesterFörbund, SOF. Den övervägande delen där består av blåsorkestrar. Sålunda beräknas medlemsorkestrarnas antal nu vara ca 330st.

Någon utsedd inspektör som det fanns enligt SOR:s regler i många år för att tillförsäkra publiken en någorlunda hygglig standard på den symfoniska repertoaren finns inte längre i verksamheten. Det gör ju att kvaliteten kan ofta bli undermålig, ofta på medelmåttig musikskolenivå.

Översikt på jubileumsfestligheterna, SOR 50 år.

Sveriges Orkesterföreningars Riksförbund
(SOR)

Jubileumssammandrag i Stockholm 3 - 6 maj 1978
med anledning av SOR:s 50 verksamhetsår.

Medlemmar i Jubileumsorkestern
Konferensdeltagare

Tack för anmälan om deltagande och välkommen!

Festligheterna börjar 3/5 kl 19.30 i Konserthuset med att Stockholms Filharmoniska Orkester bjuder på konsert under Stig Westerberg.

Den 4/5 blir det en musikens eftermiddag på Kulturhuset med Bergslagens Blåsarkvintett, Värmlands stråktrio, St Tomas Symfoniorkester Västerorts storband och Marcuskören. Start kl 13.30

Konferensen börjar 5/5 kl 10 och hålls i Grünewaldsalen i Konserthuset.

Jubileumsorkestern repeterar 4/5 och 5/5 kl 10-16 (ev till 18). Den 4/5 äter vi mat gemensamt kl 18.30 på Anglais. (Orkestern)

Frédagen den 5/5 bjuder Stockholm på en matbit i Strands festvåning kl 19.30. Det blir också platsen för eventuella tal etc. (Alla)

Efter repetition, resp avslutande konferensdel på förmiddagen 6/5, avslutas det hela med en festlig Jubileumskonsert kl 14 i Konserthusets stora sal. Dirigent Poul Jørgensen.

Orkestern: herrarna mörka byxor och vit skjorta, damerna motsvarande - och så ska vi bidra på något sätt till en enhetlig orkesterklädsel.

Vår reception, som har konferensmaterial mm samt biljetter till konserterna, finns i Konserthusets entréhall, närmast Kungsgatan, och är öppen 3/5 18.30-19.30, 5/5 9-10, 13-15 och 16-19, samt 6/5 8-9. (4/5 tar vi emot orkestern via sceningången, motsatta långsidan)

De som beställt hotellrum genom oss, är inbokade på Eden, Sturegatan 10. Några ytterligare rum finns reserverade. Anmäl på receptionen!

Receptionen säljer en trevlig, gul T-tröja med SOR:s märke. Köp den som minne!

Johannes Brahms första symfoni har för mig kommit att inta en särskild plats i mitt hjärta. Det är inte bara för att jag haft förmånen att vara med att spela den i Stockholms konserthus. För övrigt har jag på musikläger varit med om den vid samspel med Norrköpings symfoniorkester och slutligen har vi även spelat den i Karlskronaorkestern. Verket mognade fram under 20 års tid hos Brahms då han länge bävade över att kunna ta upp den fallna manteln efter den Store Beethoven. Där finns den eldiga kärleken på avstånd till Clara Schumann, resignation, lugn i harmoni och skön melodik, ja allt man kan önska sig. För övrigt är Brahms alla 4 symfonier bland det yppersta inom symfonilitteraturen.

Som framgår av min sammanställning var det inte mindre än 11 somrar som jag medverkade i SOR:s Orkesterkurser. Mat och logi var alltid bra där och lokaler för enskilda övningar fanns det tillgång till.

Att kurserna var omtyckta bevisades av att många deltagare återkom år efter år. Parallellt med orkesterkursen fanns dirigentkurs på platsen där dess elever delvis fick prova på att öva med orkestern. Bland olika verk, som kunde vara med sångsolist eller instrumentalsolist brukade en större symfoni också framföras. Sålunda ser jag ur mina papper att Beethovens 2:a och 4:e, Brahms 1:a, - 2:a och 4:e, Cesar Francks d-moll, Berwalds Ess-dur, Dvoraks 8:e, Schumanns 4:e, Tjajkovskijs 5:e, Sibelius 2:a symfonier spelades. Operaarior, instrumentalkonserter och verk för enbart stråkar framfördes förstås också. Särskilt när det gäller operaarior så fick dirigenteleverna sättas på prov. Där kan förekomma mycket tempoändringar och tenuton som bekant för att inte tala om problematiska recitativavsnitt .

Claes Olofsson, Ursviken, Skellefteå.

Bild: Leif Karlsson

Claes Olofsson på ovanstående foto från 1975 var konsertmästare många år i Skellefteå orkesterförening. Jag hade glädjen att ha honom som en god vän, dels under jubileumsfestligheterna i Stockholm 1978 och även under 10 somrar på SOR:s orkesterläger. Han var omtyckt av alla medmusikanter med sin norrländska dialekt, till yrket elektriker.

KONSERT I NICOLAIKYRKAN, NYKÖPING
 TORSDAG 17 JUNI 1976 KL.19.30

SVERIGES ORKESTERFÖRENINGARS RIKSFÖRBUNDS
 SOMMARKURSER I NORRKÖPING

GEORG FRIEDRICH HÄNDEL (1685-1759)
 Concerto grosso op. 6 nr. 6 g-moll
 Largo affettuoso
 A tempo giusto
 dirigent BENNY SCHWEIDENBACH

LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770-1827)
 Violinkonsert D-dur op. 61
 Allegro ma non troppo
 Larghetto
 Rondo: Allegro
 solist WILLE SUNDLING
 dirigent JESPER GROVE JØRGENSEN

P a u s

LUDWIG VAN BEETHOVEN
 Symfoni nr 2 D-dur op. 36
 Adagio molto - Allegro con brio
 dirigent JØRGEN FUGLEBAEK
 Larghetto
 dirigent LOTTE BIAL
 Scherzo - Allegro
 dirigent LEIF NILSSON
 Allegro molto
 dirigent JUOKO KOIVUKOSKI

Programblad från en konsert vid SOR:s musikläger 1975.

I regel var den eminente stämledaren för 2:a fiolerna i Stockholmsfilharmonin Wille Sundling solist och han var samtidigt en av instruktörerna där. Sålunda spelade han solostämman i violin-

konserter av Mendelssohn, Beethoven, Bruch, Mozart, och Vivaldi. När stråklärarna med bl. a. Sundling och Vecchi var på plats och konserterade för eleverna i t. ex. Schuberts forellkvintett var lyckan fullständig. Ja, där brukade finnas lärare på i snart sagt alla orkesterinstrument. – Dirigenter vi hade under åren var bland andra Poul Jørgensen, Kjell Ingebretsen, Glenn Mossop, Lennart Hedvall och Finn Rosengren. - Myers Foggin från London skall heller inte förglömmas ("Mr Fogg"). Vid ett litet samkväm vi hade berättade han, en äldre man som han själv var, att en stor legendarisk dirigent som var i 90-årsåldern fick frågan hur han levte och vilka intressen han hade för att hålla sig så vital. Han svarade: Jo, "musik, kvinnor och modelljärnvägar" var han intresserad av. - Så tänkte han emellertid efter ett slag till och tillade så "Nej, förresten, jag börjar nog bli lite för gammal att hålla på med leksakståg".

Det brukade vara så vid slutet på musiklägren att det ordnades ett litet samkväm. – En gång framförde 2 av lärarna den kända "Chardas" av Monti: Christer Danielsson satte sig vid pianot med några outgrundliga harmonier ur vilka snart en introduktion lösgjorde sig, Så började violinstämman exekverad av Wille Sundling. Det blev en improvisation av sällan skådat slag. Under styckets långsamma avsnitt gick Wille runt på känt restaurangmanér bland damerna. – Det blev för mycket för Guido Vecchi, han tog fram sin cello, lyfte upp den från golvet och gick runt på samma sätt och samtidigt spelande. – Vid ett annat liknande tillfälle fick pianisterna Anders Wadenberg och Janos Solyom uppgift att tävla om vem som kunde spela Chopins minutvals på kortast tid. Anders Wadenberg var lärare och pianist på kursen, särskilt med tanke på att dirigenteleverna på så sätt fick tillgång till ackompanjator när dom inte hade orkestern att öva på. Han var även då solist i pianokonserter av Beethoven och Mozart. Solyom var på kursen, icke som pianist, utan för att få lite undervisning i grunderna i dirigering. – Hur avlöpte tävlingen då kan man undra ?. Jo, Anders Wadenberg vann, men jag skulle vilja säga att Solyom spelade mera väl, om man nu ska tala om välspel i detta sammanhang. Anders Wadenberg hade anställning som pianist på Operahögskolan och han konserterar alltjämt ser jag, särskilt i Stockholmstrakten. Janos Solyom är ju en av Sveriges mest kända pianister.

Delar av altfiolsektionen 1982. Bild: Leif Karlsson

"Horn med tillhörande ister" 1982. Bild: Leif Karlsson

Ett foto med den nämnde Christer Danielsson vill jag visa här (t.v.):

Under en båtutflykt på musiklägret på Sundbyholm, Eskilstuna 1982 tog jag detta kort. På kursgården där vi hade orkester finns ”Det gamla slottet”, känt från prins Eugens målning.

Personerna på kortet är Christer Danielsson (trombon), Eva Ehrstedt (horn), och Karl-Allan Bjurling (fagott). Det som här är lite speciellt för mig är att både Christer och Karl-Allan har sina rötter i Karlskrona. Christer var först musiker i Flottans musikkår i Karlskrona, senare var han trombonist under många år i Stockholms filharmoniker. Han är även känd som kompositör. Han avled senare oväntat vid relativt unga år. Karl-Allan hamnade i Strängnäs i det som under några år hette Regionmusiken. Under de senare åren är han anställd som bibliotekarie m. m. vid Göteborgsoperan. Han har också förenklat sitt förnamn från Karl-Allan till Callan.

Wille Sundling
Bild: Leif Karlsson

Wille Sundling, född 1938 var under många år stämledare för 2:a violinerna ”den ädla stämman” som han sade, i Stockholmsfilharmonikerna. Vid SOR-kurserna som fanns under ca 13 somrar var han instruktör. Ofta var han då solist på de stora kända violinkonserterna. Han är även lärare på Musikhögskolan i Stockholm och tidvis dirigent för sin elevorkester där.

Hans violin är efter vad jag vet en Gagliano, Cremona, 1700-talet

Endast ett musikläger utomlands har jag deltagit i. Det var i Lillehammer, Norge, 1982, lite ovanligt också på så sätt att det var förlagt till mitten av januari. Vid turistanläggningen där vi höll till för skidåkare fram och tillbaka i jämn ström. NASOL, Norges motsvarighet till Sveriges SOR hade anordnat det hela. Standarden på kursen var påfallande hög och vi spelade bl. a. Carl Nielsens symfoni nr 2 (De fyra temperamenten) och Dvoraks cellokonsert med den unga Anne Britt Sævig som solist. Hon hade vid det tillfället nyligen studerat för Rostropovitj.

Karlskrona var en stad just då som man sade ”hade hamnat på kartan”, detta på grund av den ryska ubåten U-137 som på hösten 1981 gått på grund i Karlskronas skärgård. Så visste alltså deltagarna där, och då nyfikna som dom var, var jag kom ifrån.

En plats som kanske av många är känd av olika anledningar är Ransäter i Värmland. Jag var där alltså somrarna 1995, 1996 och 1998. Det var på Geijerskolan där vi bodde och spelade. Dessa kurser har pågått under många år. Ett starkt inslag är då samtidigt körverksamheten. Sålunda kunde vi till exempel framföra delar ur Handels Messias och Lars-Erik Larssons Förklädd Gud. Bland körsång-

arna brukade det vara många som kom från Tyskland då kördirigenten Margarete Jobmann kom från Hannover. Kursen benämns för övrigt också "Internationella Musikveckan" Jag noterade vid ett tillfälle då att affischer om Värmlänningarna fortfarande hängde uppe efter det årliga uppförandet där. Dessa musikläger genomförs i en allmänt positiv anda. Som instruktör på violin fanns Ingemar Edström, Piteå. På ett kort därifrån framgår att en deltagare, Christina Virdegård, Uppsala är med. Jag tror att det är på 3 musikläger nu vi har stött samman med varandra. Hon är för övrigt den enda av de tidigare eleverna i Karlskrona kommunala musikskola som jag träffat på på detta sätt.

I bild från vänster: Christina Virdegård, Hans Unmark, Undertecknad, Deltagare med okänt namn.

Fotot från en liten utflykt i Ransäter sommaren 1996.

Under kursdagarna gjordes en konsert i Ransäters kyrka och en i Sunne kyrka.

Ransäter är rent allmänt en både vacker och intressant plats. Där finns Geijersgården som ett litet museum. Där finns den gamla skolan där Tage Erlander gick som liten gosse, nu inrett som en museibygnad.

Tage och Ainas familjegrav kan också samtidigt vara värd ett besök.

Orkestern samlad i gröngräset vid Geijerskolans lilla kyrka 1996.

Om jag så tänker på de allra senaste åren 2005 och 2006 så blev det kammarmusik på lägren som anordnades av Musik i Halland. Där är "Ginestrakvartetten" anställd vars musiker var instruktörer. De är enligt egen utsago den enda heltidsanställda stråkkvartetten i landet. Många andra kammarmusiker turnerar ju som bekant också men de har då samtidigt någon anställning vid sidan av att falla tillbaka på. Där var välorganiserat på alla sätt. Kvalitén på kursdeltagarna var av en väldigt blandad kvalitet. Det var lite synd då lärarna är av hög klass och har mycket att ge. Jag vet inte om det är symtomatiskt för utvecklingen under senare år att, som det verkar, tillgången på goda fritidsmusiker har minskat. Emellertid, vi blev inkvarterade att bo på Varbergs Fästning som nu är vandrarhem. Musicerandet ägde rum i Kulturskolans lokaler på Rosenfredsskolan mitt i Varberg. Det hela avslutades med att vi gav en konsert i skolans aula för allmänheten. Jag vill så också nämna namnen på kvartetten lärare: Peter Skoog-violin, Michael Nielsen-violin, Jan Svensson-violin och Anna-Stina Mühlhauser-violoncell. – Jan Svensson har sina rötter i Blekinge, Ronne-

by, här värt att nämna. Redan för många år sedan träffade jag honom när vi medverkade i konserter i Ronneby Musiksällskap.

Ja, jag tänker inte gå in på beskrivning av en del andra sommarkurser jag också medverkat i. Det skulle kanske bli en lite tjatig genomgång.

Som väl framgår av ovan så har musiklägren jag deltagit i nästan alltid varit välorganiserade, både ur musiksynpunkt och beträffande mat och logi. Ett bevis på detta är då samma deltagare återkommit år från år

Ska jag nämna ett evenemang som lämnade mycket övrigt att önska så får det nog bli det som gick av stapeln i Fredriksberg, Dalarna 1993. Logiet var förlagt till övernattningshyttor i Säfsens turistanläggning. Därifrån fick man gå 2 km för att komma till en stor sal där vi i orkestern samlades att repetera. Lokaler för enskild övning fanns inte och den stora salen var bara tillgänglig när orkestern repade. Vad värre var; efter någon dag visade det sig att deltagare på kursen som tidigare var bekanta med kursledningen ej behövde betala kursavgift. Jo, jag stannade kvar under hela kursveckan men det satt som en tagg i hjärtat hela tiden. En ung dam, utbildad cellopedagog från Stockholm blev så ledsen att hon grät och lämnade kursen. – En annan sak var också att orkestern var för stor för att få plats i den kyrka där en konsert genomfördes.

Så här efteråt får man väl konstatera att kursledningens allt överskuggande strävan då hade varit att åstadkomma ett turistevenemang med vilka medel som helst. Det stämde illa med vad man annonserat om i kurskatalogen. Det finns musikledare har jag märkt som mera åstundar att visa upp sig och göra sig ett namn än att göra en uppoffrande insats inom fritidsmusikernas gebit.

Karlskrona Orkesterförening.

På hösten 1962 gjorde jag min entre i den orkester vars öden jag delat nu i 46 år. Under de första åren då medverkade ännu några äldre farbröder som också hade ett förflutet som restaurangmusiker. Det var en verksamhet som efterhand minskat kraftigt. Vid förfrågan hos restaurangägarna sades att det blivit för dyrt att hålla sig med musiker. Delvis hade väl musiksmaken också något lite ändrats redan då bland restauranggästerna i gemen.

Först bara några ord om orkesterns tillblivelse. Musikföreningen i stadsom fanns sedan 1899. Den bestod med körverksamhet i huvudsak även om man hade några kammarmusiker inom verksamheten. Vid framförande av oratorier och likn. saknade man för det mesta tillgång till orkester. – Det första konstituerande sammanträdet för att bilda en orkester skedde 11 dec.1913. De som träffades vid sammanträdet kan man gott när man ser det så här efteråt kalla för riktiga musikeldsjälar. Där var polismästaren och blivande rådmannen Lars Levertin som ordf. Han kom att ingå bland 1:a violinerna. Där var organisten i Stadsförsamlingen m.m. Svante Sjöberg. Han blev en trogen dirigent i orkestern till sin död 1935. Han var även dirigent i Musikföreningen (blandad kör). Vidare kaptenen E. Schmitterlöw. Även han kom att ingå i 1:a violingruppen. Sedan också sergeanten H. Lundberg samt sist och icke minst handlanden Carl Stjernberg. Han hade studerat på Musikaliska Akademin i varje fall i violinspel och en del pianospel. Det var denne man som sedan var konsertmästare i orkestern fram till sin död 1929 vid 57 års ålder. Det fanns tillfällen när Stjernberg framträdde både som violinist, pianist och dirigent.

En ganska enastående gärning i Orkesterföreningen i sitt slag stod Viktor Johansson för. Då konserthusteatern invigts i staden 1939 och orkesterns konserter sedan gick av stapeln där under många år var han kassör i Orkesterföreningen. Det fortfor han med under 40 års tid till år 1979 då han just fyllt 90 år. Han avtackades då med blommor och ett bordsur. Under många år spelade han också flöjt i orkestern. Jag minns att när man skulle hämta sitt lilla gage efter en konsert kunde han vara ganska butter, särskilt om man inte hämtade pengarna i rätt

tid. Han hade varit verkmästare på Örlogsvarvet och takterna därifrån satt väl i.

Viktor Johansson var kassör i Orkesterföreningen i 40 år från 1939. Flöjtist tillika under många år. Bild: BLM

Det tidiga musiklivet i staden har jag förut närmare beskrivit i min skrift "Musikliv i Karlskrona under forna dagar".

Av de gamla kämparna i orkestern då 1962 som sålunda också spelat på restauranger och kaféer kan jag nämna cellisten Gösta Vikberg. Han hade fått en del utbildning på "Ackis" i Stockholm. Till vardags tjänstgjorde han som pianostämmare. Han spred på något märkvärdigt sätt en gemytlig stämning kring sig vid sin pult, ofta då som stämledare. Jag kom också att spela lite stråkkvartett tillsammans med honom och violinisten Arne Bjurling. Tidvis var Bjurling konsertmästare i orkestern. Under några år var han då även musiklärare på Kommunala Musikskolan några timmar i veckan. Skolan var då helt nybildad. Annars var han ingenjör på Karlskrona Örlogsvarv om dagarna. Arnes fru Inga spelade utmärkt piano och de framträdde ofta med musik vid fester m.m. En annan man, som var bosatt i Karlshamn och delvis också var konsertmästare var Sven Andersson, ingenjör till yrket. Vid sin utbildning hade professor Karpe uttryckt att han var en talang. Vid repetitioner kunde Sven Andersson t. ex. exekvera Mendelssohns violinkonsert bl. a. Han flyttade snart ner mot Skåne och försvann därför helt från karlskronas musikliv.

En cellist, Karl Schubert hade medverkat i orkestern länge. Han slutade där med ålderns rätt vid början av 1960-talet. Vid en intervju nämnde han att det som hade varit hans bästa tid var då han spelade i ett musikkapell på Amerikabåtarna under början av 1900-talet. Han talade i stort bra svenska men med tysk brytning. Som ett litet kuriosum så här efteråt kan nämnas att han rökte pipa. Detta gjorde att han sedan på ålderns höst och boende på servishemmet Ekliden där orsakade brandlarm, minst vid två tillfällen, med röken från sin pipa. En annan trotjänare var Folke Svensson född i Karlskrona 1909. Något av en tusenkonstnär skulle jag vilja kalla honom. Redan på stumfilmens tid, alltså före 1930 hade han varit biografmusiker. Han bildade Blekinge Spelmansförbund 1951. Vidare var han en framstående reparatör av olika musikinstrument. Vid ett flertal tillfällen taglade han t.ex. om min Hillstråke. I orkestern spelade han tidvis violin och tidvis viola. Folke Svensson arbetade yrkesmässigt på Blekinge Museum och var allmänt kunnig om stadens historia. En man som också redan från sin ungdom kom med i Orkesterföreningen (omkr. 1940) var Torsten Thorell. Han spelade violin men i orkestern mest altviolin. Även hans maka spelade violin. Flera av deras barn (Anette Jefta och Eva Thorell) och barnbarn ägnar sig åt musik yrkesmässigt. Jag har så också den bildade och ömsinte hedersmannen Carl Dahnmark i gott minne. Han var avdelningschef under många år i Krooks bokhandel. Där var han anlita av musikfolk i staden då det gällde att skaffa noter och musiklitteratur. I orkestern spelade han 1:a violin. Med sitt kultiverade och förfinade umgängessätt hade han lite svårt att fördrå cellisten Adolf Schmidt med sin mera bryska framtoning. År 1971 inträdde i orkestern ett mera exotiskt inslag, nämligen Josef Kratko. Han var polsk jude och talade svenska med en klar polsk brytning. Han kom att spela 1:a violin och senare också 2:a violin i orkestern. I Ronneby Musiksällskap kom han även att medverka där jag då också var med. Plikttrogenhet och alltid korrekt var ett utmärkande drag för honom. Han kom att verka med violinen högt upp i åren. Yrkesmässigt var han musiklektör i Karlskrona kommunala musikskola och omtyckt av barnen där. Så småningom flyttade han med frun upp till Stockholm där de sedan tidigare hade barn boende. Han blev omkr. 95 år gammal och många har honom i kärt minne.

Carl Dahnmark
Bild: Bl.L.Tidn.

Folke Svensson
Bild: BLM

Av de redan under mina första år i orkestern äldre deltagarna vill jag också nämna fru Elly Sandholm. Enl. tillgängliga uppgifter var hon med bland 1:a violinerna redan åren kring 1930 och då beskriven som duktig på sitt instrument och spelade då bl. a. på restaurang. Hon slutade sin musikaliska gärning i orkestern högt upp i ålder kommen år 1973. Under sina sista år hade hon gift sig med gamle musikdir. Carl Gudmundsson som i staden varit mycket omtyckt. Av militärmusiker i staden som värnade om Karlskrona symfoniorkesters väl och ve vill jag nämna Alf Sigurdsson (oboe) och Arne Melin (flöjt) och så även Wiking Syren (flöjt och kontrabas) och Bertil Stenholm (klarinett). De var med så länge krafter och hälsa tillät.

Under 1960-talet kan jag nämna två gästdirigenter vi hade i orkestern. Jag skulle till och med säga att de var musikgiganter i svenskt musikliv under många år. Den ene av dessa var Sten Frykberg. Han var från början utbildad pianist, blev sedan en rutinerad dirigent. Under många år var han en känd presentatör i Musikradions önskekonsert, som sändes varje lördagsförmiddag. Det var en ovärderlig tillgång att höra honom där, en man som själv varit med där de stora elefanterna dansa. Hans radioprogram sändes sista gången 7 jan. 1983. Själv avled han en knapp månad senare 5 feb. Joseph Haydn var en av hans favorittonsättare. Jag minns när vi spelade under honom att utmärkande för hans dirigerings teknik var de små graciösa rörelserna. Detta förde med sig vissa svårigheter för amatörmusiker att följa honom. Att han själv presenterade musikverken som skulle spelas på ett rutinerat sätt var en stor upplevelse. I Sveriges radio var han en värdig efterträdare till Julius Rabe och Per Lindfors vilka också var inspi-

rerande pedagoger och presentatörer som jag har i gott minne från radioprogram..

STEN FRYKBERG

Sten Frykberg

PROGRAM

vid

EVENEMANGSKONSERTEN

TISDAGEN DEN 10 FEBRUARI 1970 KL. 1930

I KONSERTHUSET

Gästdirigent: STEN FRYKBERG

BEETHOVEN: Symfoni nr 4 op 60
Adagio — Allegro vivace — Adagio —
Allegro vivace — Allegro ma non troppo

GRETRY: Liten balettmusik
I. Danse grave
II. Danse Jégère
III. Gavotte
IV. Marche des Janissaires

STENHAMMAR: Ur kantaten Sången

JOHANSON: Variationer över en värmländsk orrlåt

DELIBES: Mazurka och czardas ur baletten Coppelia

Sten Frykberg var gästdirigent i Karlskrona februari 1970.

Den andre musikgiganten var Sten Broman. Det var okt. 1968 han gästade oss i karlskronaorkestern. Nu vet väl de flesta att det var inte som musiker han var någon storhet. Han hade visserligen en gång i tiden studerat violinspel för Henri Marteau men det var varken i violin- eller violaspel han blev känd. Dock var han en person som fick svenska folket att samlas kring TV-apparaterna under många år i musikfrågeprogrammet "Kontrapunkt". Hans musikkunskaper var stora och under de första åren var Johannes Norrby, även han en musikprofil, enväldig domare. När Sten Broman gästade oss som dirigent hade han valt program med bl. a. en av hans käpphästar nämligen Franz Berwald. Det blev då Sinfonie Singuliere som vi spelade. Dess-

utom spelades Carl Nielsens Aladdinsvit och Brahms Akademiska festuvertyr. Det blev lite rabalder vid repet dagen före konserten då konsertmästaren John Borrum vägrade spela eftersom han ansåg repertoaren för svår för orkestern. Han satte sig i stället nere i salongen vilket resulterade i att Broman hotade att anmäla honom för Förbundet och jag vet inte vad. Emellertid, programmet genomfördes på konserten – med John Borrum som konsertmästare. Det var en incident som jag har i gott minne och det inträffade i okt. 1968. Ja, John hade svårt att komma överens med musikerna i staden och han slutade snart spela i orkestern och fortsatte som endast kommunal musikledare där han nådde goda resultat. – I motsats till Frykberg med sina små graciösa rörelser dirigerade Broman med stora kantiga slag. Jag vet inte om han egentligen hade någon dirigentutbildning. Det var ju, som alla vet som musikvetare han hade sin storhet och som sådan var han en stor PR-man för den västerländska konstmusiken. Jag vet att Sten Broman i ett tidigt skede spelade viola i stråkkvartett. Med anledning av detta frågade jag en gång nestorn Guido Vecchi hur Broman spelade. Lite dröjande kom så Vecchis kommentar – ”Jo, -han spelade -men han är ingen musiker!” blev svaret.

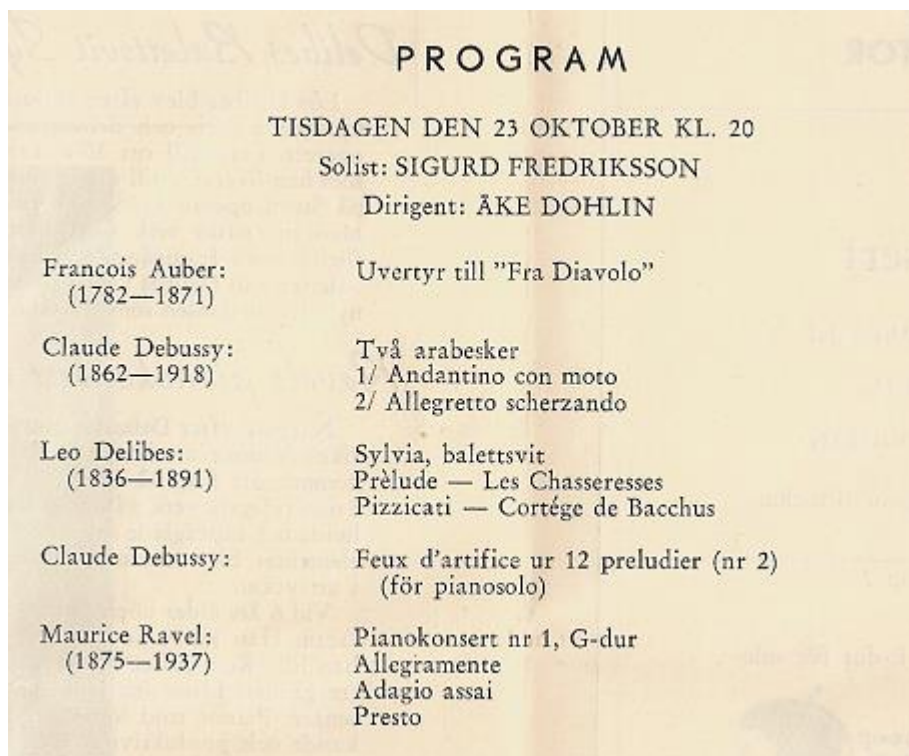
Att dra mig till minnes en massa solister som framträtt i orkestern under min tid skulle bli ganska tradigt. Jag vill i alla fall nämna en av de verkligt stora stjärnorna, Camilla Wicks. Som 8-åring var hon solist i Los Angelesorkestern. Som 17-åring var hon solist med New York-filharmonikerna. Så blev det 3 europaturneer och så vidare. I mars 1968 var hon solist hos oss med Bruchs violinkonsert och spelade på den kända ”Duke of Cambridge”-Stradivariern daterad 1725. Hon hade släktingar i Norge och det var därför hon då även gästade Sverige.

All good wishes!
Camilla
 CAMILLA WICKS

Camilla Wicks började sina musikstudier för sin far vid tre års ålder. När hon var åtta år framträdde hon som solist med orkestern i Los Angeles. Vid tio år kom hon till New York för att studera för Louis Persinger, en studietid, som varade 7 år. Samtidigt studerade hon teori vid Juilliard School of Music.

- - -

Program från den första orkesterkonsert jag medverkat i. Året var 1962.

Ravels G-durkonsert som stod på programmet gav då ett ganska exotiskt intryck på mig. Den spelas inte så ofta numera.

Repetitioner under 1960-talet och framåt ägde rum i Flotans musikkårs lokaler i kasern Ankarstierna. När sedan musikkåren flyttade till Nordenskjöldska gården vid Borgmästaregatan kom även Orkesterföreningens repetitioner att äga rum där. 16 jan. 1988 invigdes den s. k. Sparresalen. Ett par dagar senare uppstod eldsvåda som förstörde byggnaden som har sina anor från 1877 som exercishus (troligen ett pyromandåd). Det hela byggdes emellertid upp igen. Där huserar sedan Marinens Musikkår till vardags. Orkesterföreningen har även repeterat där många gånger.

– Numera sker övningarna mest i Kulturskolans lokaler vid Amiralitetstorget (f. d. Skeppsgossekasernen).

Åke Dohlin: Bild:Orkesterf.

Åke Dohlin var dirigent för Karlskrona Orkesterförening åren 1960-1973. Det var en tid med ganska stora förändringar. Kommunala musikskolan i staden byggdes succesivt upp. Vissa omorganiseringar av Flottans musikkår skedde då också som bekant som gjorde att det blev oro i lägret där Dohlin var musikledare. Han var en sympatisk person och han utmärkte sig ej heller för det hetsiga temperament som var betecknande för flera andra musikpersonligheter i staden. Åke Dohlin var född 1921 och avled 1997.

Flera av musikskolans elever kom att medverka i Orkesterföreningen under senare delen av 1960-talet. Några år senare konstateras emellertid att de i stort sett försvunnit ur verksamheten. Flera bildade familj och blev upptagna med andra intressen. Utom mig själv är det väl nu när vi skriver år 2009 bara violinisten Eva Jönsson bland musikskolans tidiga elever av fritidsmusiker som blivit orkestern trogen. Hon kom med år 1977. Några blev yrkesmusiker och försvann från staden av den anledningen. - Av dem kan vara värt att nämna Åsa Johansson som under senare år haft anställning i Stockholms filharmoniker m. m. I vår orkester i Karlskrona har hon varit solist i Mendelssohns och Tjajkovskijs violinkonserter bl. a. Under sin uppväxt i Jämjötrakten utanför Karlskrona fick hon bl a. under-

visning av musikläraren Ernst Ottosson, en välkänd musikprofil på sin tid och som jag ju redan har beskrivit.

Orkesterföreningen som numera framträder under namnet Karlskrona symfoniorkester firade 2003 sitt 90-årsjubileum. Som huvudnummer spelades då musiken till filmen ”Star Wars” då den unge dirigenten Rune Bergman från Norge gästade oss. Ja, han har lett Karlskronaorkestern vid ett flertal konserter nu. Förr fanns i orkestern medlemmar som hade sina rötter i Tyskland,(Adolf Schmidt) och Polen,(Josef Kratko). Numera kan vi emellertid ståta med att ha andra exotiska representanter bland medlemmarna; Canada,(Jocelyn Racette), Kina, (Sharon Kao Walter) och Korea,(Maria Karlinius) där de två första spelar violin och den sista violoncell. Ja, då blir det ju en mångkulturell orkester och det är jätteroligt.

Övriga aktiviteter

Under en stor del av året 1965 var jag i Stockholm på kartografisk utbildning. Det var en givande tid även i musikaliskt avseende. Jag kom att gå på konserter bl. a. i Stockholms konserthus. Ett starkt minne har jag därifrån då barytonen Hermann Prey framförde en av Schuberts sångcykler. Under denna tid passade jag även på att medverka i en kammarorkester där som leddes av en äldre musiker som i huvudsak var utbildad violinist. Hans namn var Hans Bornum och var en ganska känd musikprofil i huvudstaden och han grundade orkestern Pro Musica år 1957. Han påstod själv att Karlskronas kommunale musikledare John Borrum tagit intryck av efternamnet så att det blev som det blev. Under tiden jag medverkade i orkestern i Stockholm (Skarpnäck) bestod den enbart av stråkmusiker. Senare har orkestern växt ut till full symfoniorkester har det meddelats mig och har nu Glenn Mossop som huvuddirigent.

Delar av Bachs Matteuspassion i Björkhagens då nya kyrka var jag med om att genomföra bl. a.

En konsert jag också deltog i där hade nedanstående program:

M U S I K
ISKARPNÄCK

K O N S E R T

Kärrtorps läroverks aula
(Karlsövägen 9-15, T-bana 11 till Kärrtorp)
Torsdagen den 1 april kl. 19.30
1965

Kammarorkestern
PRO MUSICA

Dirigent: Hans Bornum

solister: Bengt Christiansson, flöjt
(Stockholms Filharmoniker)
Bengt Olsson, valthorn
(Radioorkestern)

P R O G R A M

L. Boccherini: Konsert i D-dur
för flöjt och stråkorkester
(Allegro moderato - Adagio -
Rondo: Allegretto)

W. A. Mozart: Konsert nr. 1
för valthorn och orkester
(Allegro - Rondo: Allegro)

J. Haydn: Symfoni i D-dur
(Allegro - Andante - Menuett - Allegro)

BILJETTER á 4:- (skolungdom 2:-)
ABF:s exp. Björkhagsplan 5, tel. 59 20 00 samt vid konsertlokalingången.

Arrangörer: Skarpnäcks Musikkommitté, Kulturdelegationen i Stockholm.

SKOTE, AB METRO, STYLM

En eldsjäl i Växjö musikliv under sin tid var musikediktören Janis Ozolins. Han ledde musiksällskapets orkester under åtskilliga år. Ozolins var estländare till börd. Bl. a. spelade han cello. Jag lärde även känna honom under ett musikläger 1968. Under en tid av så där 10-15 år kom jag sedan att medverka i Växjö musiksällskaps orkester, och då vid generalrepetitioner och konserter. Janis ringde mig varje gång det drog ihop sig till konsert för att försäkra sig om min medverkan. Ganska ambitiösa program var det för det mesta och konserterna ägde rum i Katedralskolans aula. Det jag har i särskilt minne är att Endre Wolf en gång var solist i Dvoraks violinkonsert. En annan gång var Åke Olofsson solist i samme tonsättares cellokonsert.

Bara någon enstaka gång var violinpedagogen i Växjö Lars Jöneteg med bland violinerna där. Jag minns detta särskilt som jag också deltog i ett musikläger en sommar där han var ledare. Jag noterade snart att han inte var så intresserad av att medverka i musikverksamheten. Som pedagog är han dock känd för sin kunnighet. Växjö Musiksällskap somnade senare in i början på 1980-talet. Det var annars en anrik förening som grundades redan 1866. Det finns fortfarande ett rikt musikliv i Växjö, men organiserat på annat sätt. Nuvarande Växjö Orkesterförening (Växjö Stads Symfoniorkester) skall vara en ombildning som gjordes 1985 av Växjö Musiksällskap men anger sig icke ha någon historisk kontinuitet från detta sällskap.

Musikdirektör Janis Ozolins, ledare i Växjö.
Bild: Växjö Musiksällskap

Torsås Orkesterförening var något som jag medverkade i under 1970-talet. Den leddes av Alf Beckman, då en äldre man som till professionen varit violinist. Där var inte några direkt framstående musikanter i den lilla orkestern men Alf hade stora kunskaper och visste att sätta samman konsertprogram som var lagom svåra att spela och lättsamma att lyssna på. Från Karlskrona var det väl främst den gamle musikkampen Folke Svensson (altfiol), Carl Dahnmark och jag (violin) som troget medverkade. - En gång framträdde den då blott 17-årige Göran Sölscher där med sin gitarr. I Torsås' och Söderåkra kyrkor bl. a. gjorde vi konserter.

Det vore synd att inte nämna något om Ronneby Musiksällskap också. Ledaren under de år jag medverkade där var Riber Losell. Han var violinpedagog i Ronneby musikskola, nu pensionär sedan åtskilliga år. När han gick i pension kom orkesterns verksamhet att bli vilande under åtskilliga år men nu, en bit in på 2000-talet finns där en viss verksamhet igen. Det stora problemet har länge varit att mest yngre skolbarn medverkat i orkestern. Detta har gjort att man mycket försökt sig på att spela lättare stycken arrangerade för enklare amatörer. På det sättet har man väl egentligen inte kunnat spela någon symfonilitteratur i original över huvud taget. Ja, det är inte lätt att få rutinerade fritidsmusiker numera och att låna in yrkesmusiker ställer sig dyrbart. Ronneby Musiksällskap grundades redan 1895. Där fanns tidigare en viss körverksamhet i föreningen också men den lades ned 1930.

I Karlshamns musiksällskap har jag medverkat endast några få gånger. På vårarna där brukade dirigenten Arne Hagberg leda konserter på teatern. Som kördirigent har han under många år varit en eldig och karismatisk man. Jag var t. ex. med där vid framförande av Carl Orffs Carmina Burana.

En annan musiker jag har i tacksamt minne är förutvarande organisten i Amiralitetskyrkan i Karlskrona, Knud Petersen, född 1931 och avliden 2007. Han hade redan i yngre dagar som pianist spelat restaurangmusik, denna ädla musikform som på senare år mer och mer fallit i glömska. I det sammanhanget hade han då turnerat med en av de tidigare konsertmästarna i Göteborg, Gustavo Garcia. Knud kom till Karlskrona 1982 och då närmast från en organisttjänst i Gävle. Där var han även pianist när det behövdes i Gävleorkestern. Flera gånger engagerades violinisten Elemer Denes från Stockholmsfilharmonikerna. Jag har i minnet då de framförde Cesar Francks sonat i A-dur. Där konstaterade man att Knut behärskade den krävande pianostämman såväl som Elemer violinstämman, ett mästarpöv. Jag ser i mina gamla papper att jag vid ett 25-tal tillfällen framträdde med Knut, mest i mindre sammanhang vid sammankomster inom Amiralitetsförsamlingen, men även med en och annan violinsonat som framfördes i kyrkan. Tillsammans med en cellist, Anders Viberg gjorde vi även bejublade framträdanden i några andra festliga evenemang, alltså inom den gamla restaurangmusikens repertoar.

Ett gammalt namn på denna musik är även ”Taffelmusik”. Ofta har det då varit en pianotrio som spelade inför en publik som då förutom lekamlig spis så att säga även fick en viss andlig sådan. – Taffel i sig var ju ett gammalt namn på ett enklare piano (med liggande strängar).

Knud Petersen

Bild: Amiralitetsförs.

Knud hade en särskild förmåga att kunna få till sig gästande organister från de stora kyrkorna i Paris och även från andra platser nerifrån kontinenten. Sedan kom förstås musiker från olika delar av landet att engageras till den Kungl. Amiralitetskyrkan, invigd 1685. Själv som organist framförde han i sin krafts dagar gärna stora orgelverk av de senromantiska franska tonsättarna.

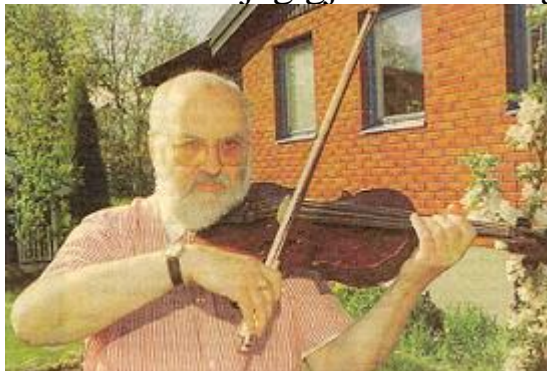
Jag vill heller inte glömma den utmärkta förtäring som bjöds vid samkvämen efter konserter tillagad av Knuds fru Lisa. Knud led under sina senare år av diabetes och detta gjorde att han på grund av synproblem nödgades lämna sin tjänst något år i förtid. Han var född 1931 och avled 2007.

Så hade jag även ett kammarmusikutbyte under flera år med teckningsläraren Sven Westerberg. Med varierande medlemmar då blev det både trio- kvartett- och kvintettspel. Sven var en hängiven musiker som altfiolist och det blev många högtidsstunder med Mozart och de andra snubbarna. Deltagande i symfoniorkester blev Sven efter hand inte så intresserad av och det passade kanske inte hans kynne. De tillhörande samkvämen vid våra träffar var även högt skattade då frun Inger Westerberg svarade för förtäringen. Bägge makarna var för övrigt teckningslärare. En sommar råkade jag även sammanträffa med Sven på ett musikläger. Efter pensioneringen för en del år sedan flyttade Sven och Inger till Stockholm där deras barn sedan tidigare är bosatta. Sven var född 1930 och avled 2006.

På Läroverket i Karlskrona undervisade lärarparet Greta och Sam Fritz. Hos dem fanns ett stort musikintresse och de spelade violin och altfiol i all anspråkslöshet. På cello medverkade David Bergvall. Else Pettersson på 2:a fiol. Jag var då med där under flera år skötande 1:a violinstämman. Den 6 april 2009 firar Sam Fritz sin 90-årsdag. Han följer fortfarande med intresse vad som händer i musiklivet.

En man som väl inte så många minns var Moses Sztern, född i Lublin, Polen. Han var inte med i något samspel och hade svårt att räkna noter. Emellertid, jag träffade honom några gånger och han spelade ganska vackert sin judiska repertoar på violin. Detta spelades också in för Sveriges Radio. År 1990 tilldelades han Karlskrona kommuns kulturarbetsstipendium. Vidare arbetade han på en liten skrift om vibratots natur som publicerades i Kungl. Mus. Akademiens årsskrift. Till yrket var han tandläkare och avled 1993 vid 74 års ålder. Jag har också i gott minne den judiska måltid han bjöd mig på.

I Ramdala socken föddes år 1806 en gosse, Anders Pettersson. Han antog senare namnet Andreas Randel och är mest känd för musiken till folklustspelet Värmlänningarna. För att hedra hans minne har Randelsällskapet skapats och i den verksamheten har jag medverkat en hel del. Sålunda framförde vi skådespelet Värmlänningarna 1995 i staden i hembygdsparken på Vämö. Varje år görs numera något musikevenemang i sällskapet regi med musik av Randel där jag brukar medverka med violinspel. Randel levde 1806-1864 och var konsertmästare på Kungl. Operan, violinlärare på Musikaliska akademien med professors titel. Han var kompositör och verksam på flera sätt. Musikalisk ledare vid de nämnda uppförandena på Vämö var organisten, tillika violinisten Gert Necksten (1934-2005). Jag samarbetade en hel del med honom. I Orkesterföreningen var vi dessutom goda vänner under många år. En liten skrift om Randels uppväxt och skolgång i Karlskrona har jag gjort och den ges ut inom sällskapet.

Gärt Necksten Bild: BLM

Musiken till folkdans.

Under många år, jag tror från år 1967, delvis ännu spelar jag troget åt folkdansarna i föreningen Karlskrona Hembygdsgille, grundat 1945. Medlemmarna där har nu blivit allt äldre och dansträningarna sker inte så ofta. Under de år jag tillhört gillet har det varit en verksamhet som jag tacksamt kan blicka tillbaka på. År 1980 då Karlskrona firade sin 300-åriga tillvaro ställde Hembygdsgillet upp med ca 100 dansare. Ett tiotal spelmän dagen till ära samlades ihop också vid högtidligheten. Många är de resor som jag varit med på till Karlskronas nordiska vänorter Horten (Norge), Hilleröd (Danmark), Lovisa (Finland). Det var då alltid utbyte med vänorternas folkdansare och spelmän. Även resor till Tyskland (Bösel resp. Schwetzingen) har jag varit med på. Under de tidigare åren då hade jag glädjen att få spela tillsammans med dragspelerskan Vesta Pettersson. Mycket skicklig på sitt instrument och lyhörd för samspel var hon. Det är inte så ofta dragspelare har öra för den kammarmusik det kan bli vid samspel med violinister. Vesta levde 1903-1977. En trogen spelman i gillet under flera årtionden var också lantbrukaren Erik Stivén (1908-1993). Vid större samkväm fanns också under många år Tore och Marianne Friberg som bidrog med musik och sång då allsången skulle ledas. Tore där med sitt dragspel var en sann spelman. En trevlig man var Julius Mårtensson med sin fiol. Han var glad att spela allt inom underhållningsmusik. Folkdans var han väl inte så van att spela till och det berättas att en gång blev han anförtrodd att spela som ensam spelman. För att hålla reda på repriserna med sina olika turer hade han klistrat upp noterna i sin helhet som då bestod av flera blad. Jag tror han redde upp det hela på uppvisning på så sätt och dansarna minns detta med stor munterhet. Julius använde fiolstråken ibland vid samkväm till att spela på såg också; fantastiskt. - Det största projektet som gillet genomförde får väl anses vara en 3 veckors resa till Amerika och bl. a. svenskbygderna där 1981. Det blev resor inom USA med både flyg och buss. Platser som besöktes var New York, Washington, Minneapolis, Buffalo (Niagarafallen), Chicago, Lindsborg (där vi bodde hos familjer), Denver och så New York igen. Överallt genomfördes dansuppvisningar men även trubadursång m. m. från våra medlemmar vilket var mycket uppskattat. 3st violinister var vi; musikläraren Ernst Ottosson, lantbrukaren Erik Stivén och jag. Med trubadursång med-

verkade fastighetsförv. Inge Wijk, så även paret Titti och Sievert Forsberg. Så var det en samling folkdansare på gott och väl 8 par som sig bör.

Under alla mina år har jag ofta konstaterat att många spelmän inte gärna vill spela till folkdans. De tycker sig vara själva nog. Dansarna är emellertid väldigt tacksamma när de får bra levande musik och inte är hänvisade till inspelad dito.

Folkdansrörelsen, i varje fall i Karlskrona har sitt ursprung i nykterhetslogerna vilket spelmansrörelsen knappast har. - Med en viss förundran upplevde jag vid en sammankomst för många år sedan på Kulturen i Lund där vi var ett antal spelmän att tillställningen började med att varje spelman skulle få *en sup*. - Ja, det är olika världar; folkdansrörelsen och spelmansrörelsen!

När det gäller att framföra folkmusik över huvud taget har jag alltid känt ett starkt behov av att hålla den helt skild från min övriga verksamhet med s. k. klassisk musik. Den senare innehåller klangbildning, stråkdisponeringar m. m. som lite förekommer i folkmusik. Dessa tekniska saker måste man öva på kontinuerligt. Jag betraktar mera sång och violinmusik som näraliggande varandra och vokalmusiken är för mig en stor inspirationskälla när jag handskas med violinen. Av denna anledning har jag försökt vinnlägga mig om att hålla de olika genrerna åtskilda och kanske inte spela alltför mycket folkmusik. Ja, det är ett val man får göra. Emellertid; kan man nämna några kända svenska konsertmusiker som så där vid sidan av visat upp sig med att spela folkmusik. På detta sätt fanns i början av 1900-talet professor Sven Kjellström. I program med Beethovenkvartetter o. s. v. lade han även in svenska låtar. Under mitten av 1900-talet verkade konsertmästaren i Radioorkestern Ivan Ericson och där även hans gode vän altfiolisten Holger Hansson. De hade likaså folkmusiken i blodet.

Ivan Ericson kom med sin kvartett i nov. 1967 och gav konsert i Vebyskolans aula. De spelade på sin tid i Radioorkestern under den legendariske Sergiu Celibidacke. I. Ericson var en varm anhängare av svensk folkmusik. (De genomförde en konsert även i Karlskrona konserthusteatrar). Under pausen i konserten fick jag tillfälle att beundra deras gamla förnäma instrument (Amati m.fl. rariteter)

Observera i programmet nedan att det då även framfördes svenska **låtar för två fioler !**

Jag kom här också att tänka på violinisten Ernst Törnkvist, född 1893. Han betydde mycket för svenskt musikliv under sin långa karriär. Åtskilliga år var han konsertmästare i Konsertföreningen i Stockholm. –Emellertid, vid en musikkurs utanför Norrköping jag var med i, jag tror det var 1978 dök han upp vid en enklare tillställning med violinen i högsta hugg och rev av en av **Jon-Erik Östs Ranungspolskor**. Han var ju omkring 85 år då.

Ivan Ericsonkvartettens program i Vedebyhallen nov. 1967.

Joseph Haydn (1732—1809)	Allegro ur Stråkkvartett d-moll op. 76:2 (Kvintkvartetten)
Wolfgang Amadeus Mozart (1756—1791)	Menuett ur Stråkkvartett Ess-dur
Antonín Dvorák (1841—1904)	Lento ur Stråkkvartett F-dur op. 96 (Negerkvartetten)
— — —	Svenska låtar för två fioler
Lennon—McCartney (The Beatles) (arr. Kurt Lindgren)	Michelle If I fell
	paus
Ludwig van Beethoven (1770—1827)	Stråkkvartett F-dur op. 59:1 Allegro.—Allegretto vivace e sempre scherzando.— Adagio molto e mesto.—Thème russe: Allegro.
Konserten presenteras av Ivan Ericson.	
Tisdag 7 nov kl 19 i Högstadieskolan, Jämjö	
Onsdag 8 nov kl 19 i Församlingshemmet, Holmsjö	
Torsdag 9 nov kl 19.30 i Högstadieskolan, Kallinge	
Fredag 10 nov kl 19.30 i Högstadieskolan, Lyckeby	
Arr: Karlskronablockets samarbetsnämnd	

Jag ser i dagstidning nu i februari 2009 att violinbyggaren Bengt Nilsson gått ur tiden. Han blev 82 år och jag har honom i kärt minne. Han var 3:e generationen ägare inom firma N. Nilsson, Malmö. Flera violiner samt stråkar och tillbehör har jag inhandlat hos honom. Under senare år har jag besökt firman flera gånger enbart för att insupa instrumentdoften och miljön där i verkstaden. Kaffe med tilltugg blev jag bjuden på även och intressanta samtal rörande violinens värld.

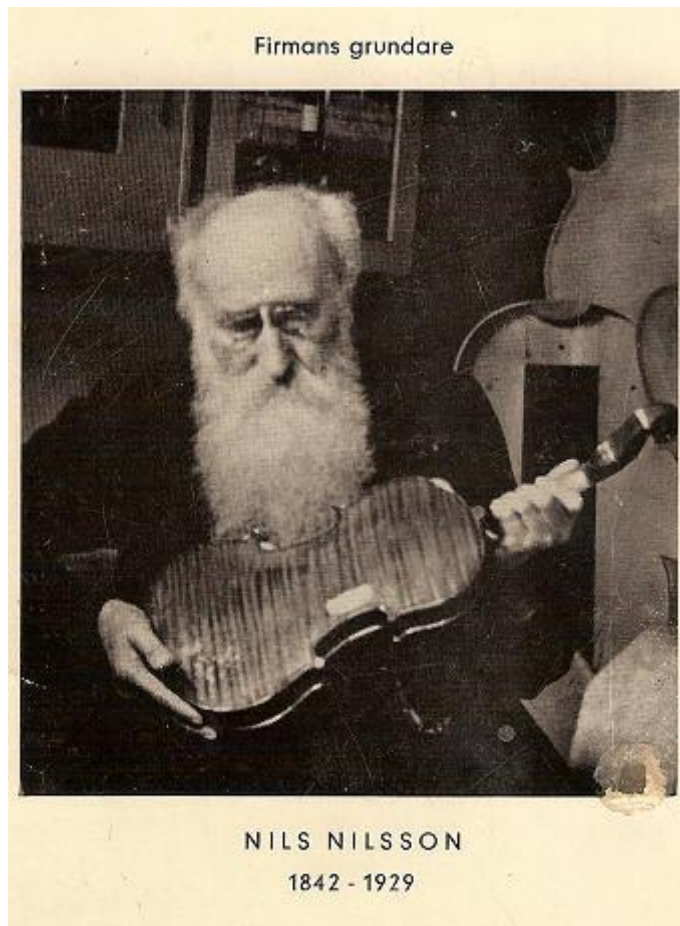

Bengt Nilsson

Källa: Jubileumsskrift 1978

År 1988 firade firman 100-årsjubileum och detta manifesterades bl. a. med att musiker från hela Sverige i Bengts vida kontaktnät samlades i Malmö konserthus där jag då även var med i en ståtlig konsert. Det blev en symfoniorkester på ca 125 pers. och det var inte lite. Bengt var en rutinerad dirigent även och ledde det hela (Han var relativt god violinist tillika).

Vid sidan av instrumentmakeriet var han under många år dirigent för KFUM:s symfoniorkester i Malmö och det gjordes där flera utlandsresor med den orkestern. - En gedigen dokumentation om svensk fiolbyggarkonst gjorde han också som tryckts och mångfaldigats. – Nu är det sonen Roland som är innehavare av firman sedan ett antal år. Jag har ett foto på firmans grundare; Nils Nilsson och det är samtidigt ett exempel på alla de julkort jag har erhållit från Bengt med familj under årens lopp.

Lite kuriosita:

En farbror till Bengt Nilsson som antog namnet Alfred Brock specialiserade sig på luttillverkning. Evert Taube köpte en luta av honom under sin tidiga karriär. Av någon anledning betalade han den aldrig. Kanske var Everts ekonomi inte den bästa vid denna tid. Emellertid, när det sedan förflutit ett antal år behövde lutan repareras så Evert lämnade in den att åtgärdas. Dock hämtade han aldrig ut den, troligen för att han då blivit tvungen att betala instrumentet plus reparation. Det hänger ännu kvar i firma N. Nilsson med Everts egenhändigt skrivna beröm för dess förträfflighet.

Persongalleri med sidhänvisning.

Andersson, Sven	40	Friberg, Tore	53
Beckman, Alf	49	Fritz, Greta	52
Beecham, sir Thomas	19	Fritz, Sam	52
Beethoven, Ludvig v.	29, 32	Frykberg, Sten	43, 44
Bengtsson, Ragnar	20	Gagliano	35
Berger, Sven	20, 21	Garcia, Gustavo	50
Bergman, Rune	47	Goffriller, Matteo	11
Bergvall, David	52	Grieg, Edvard	26
Berlin, Leo	4	Grippe, Solwig	25
Bertilsson, Lisbeth	11	Gudmundsson, Carl	42
Berwald, Franz	43	Händel, G. F.	35
Bjurling, Arne	40	Hansen, Terje Moe	3
Bjurling, Inga	40	Hansson, Holger	54
Bjurling, Karl-Allan	34	Hedin, Erik	4
Bornum, Hans	47	Hedvall, Lennart	32
Borrum, Anna-Stina	8	Ingebretsen, Kjell	32
Borrum, John	6, 7, 44, 47	Jefta, Anette	41
Brahms, Johannes	26	Jobmann, Margarete	36
Broman, Sten	43, 44	Johansson, Åsa	46
Bruch, Max	32, 44	Johansson, Sven Erik	16, 17
Carlsson, Gerda	24	Johansson, Viktor	39, 40
Carlsson, Leif R. B.	5	Jöneteg, Lars	49
Celibidache, Sergiu	55	Jönsson, Eva	46
Chopin, Frederick	32	Jørgensen, Poul	26, 27, 32
Dahnmark, Carl	41, 42, 49	Kao Walter, Sharon	47
Danielsson, Christer	34	Karlinius, Maria	47
Denes, Elemer	50	Karpe, Sven	40
Dohlin, Åke	46	Kimby, Anders	11
Dvorak, Antonin	11, 29, 35, 48	Kjellström, Sven	54
Edström, Ingemar	36	Kolisch, Rudolf	3
Ehrstedt, Eva	34	Kratko, Josef	41, 47
Ericson, Ivan	54, 55	Kyndel, Otto	25
Eriksson, Greta	26, 27	Lanzky Otto, Wilh.	25
Erlander, Tage	36	Larsson, Lars Erik	35
Foggin, Myers	32	Levertin, Lars	39
Forsberg, Sievert	54	Lindfors, Per	42
Forsberg, Titti	54	Losell, Riber	50
Forslund, Jan Erik	6	Lundberg, H.	39
Franck, Cekar	29, 50	Lundin, Hans	27
Freiholtz, Kenneth	16, 17	Lundkvist, Fredrik	3
Friberg, Marianne	53	Lundkvist, Hilma	3

Marteau, Henri	43	Sjöberg, Svante	39
Melin, Arne	42	Skoog, Peter	37
Mellnäs, Arne	26	Solyom, Janos	32
Mendelssohn, Felix	4, 32, 46	Staaft, Per	5, 6
Moberg, Anders	19	Stenholm, Bertil	42
Mossop, Glenn	32, 47	Stern, Isaac	8
Mozart, W. A.	20, 32, 51	Stivén, Erik	53
Mårtensson, Julius	53	Stjernberg, Carl	39
Necksten, Gert	52	Sundling, Wille	31, 32, 35
Nerbe, Lennart	22, 23	Svensson, Folke	41, 42, 49
Nielsen, Carl	35, 44	Svensson, Jan	37
Nielsen, Michael	37	Syrén, Wiking	42
Nilsson, Bengt	3, 57, 58	Sztern, Moses	52
Nilsson, N	3, 57, 58	Sölscher, Göran	49
Nilsson, Roland	57	Thorell, Eva	41
Norrby, Johannes	43	Thorell, Torsten	41
Olofsson, Åke	48	Thorvaldsson, Christer	11, 13
Olofsson, Claes	27, 30	Thönners, Georg	20, 21
Orff, Carl	50	Tjajkovskij, Peter	13, 25, 46
Ottosson, Ernst	6, 7, 47	Törnkvist, Ernst	55
Ozolins, Janis	16, 48, 49	Unmark, Hans	21, 36
Persson, Ejnar	26	Vecchi, Guido	10-12,19,32,44
Petersen, Knud	50, 51	Vecchi, Lisbeth	11
Pettersson, Anders	52	Viberg, Anders	50
Pettersson, Else	52	Vikberg, Gösta	40
Pettersson, Vesta	53	Virdegård, Christina	36
Prey, Hermann	47	Vivaldi, Antonio	32
Rabe, Julius	42	Vuillaume, Sebastien	3
Racette, Jocelyn	47	Wadenberg, Anders	32
Randel, Andreas	52	Waldeland, Hege	11
Ravel, Morris	45	Wall, Torsten	4, 5
Riddle, Frederick	19	Wang, Alfredo	19, 20
Rosengren, Finn	22, 32	Westerberg, Inger	51
Rostropovitj	35	Westerberg, Sven	51
Saevig, Anne Britt	35	Westerlund, Rolf	6
Sandholm, Elly	42	Wicks, Camilla	44
Schmidt, Adolf	7, 8, 41, 47	Wijk, Inge	54
Schmiterlöv, E.	39	Wolf, Endre	48
Schubert, Karl	41	Wåhlberg, Cecilia	19
Schumann, Clara	29	Åkesson, Johan	19
Schumann, Robert	29	Öst, Jon-Erik	55
Sibelius, Jean	29		
Sigurdsson, Alf	26, 42		
